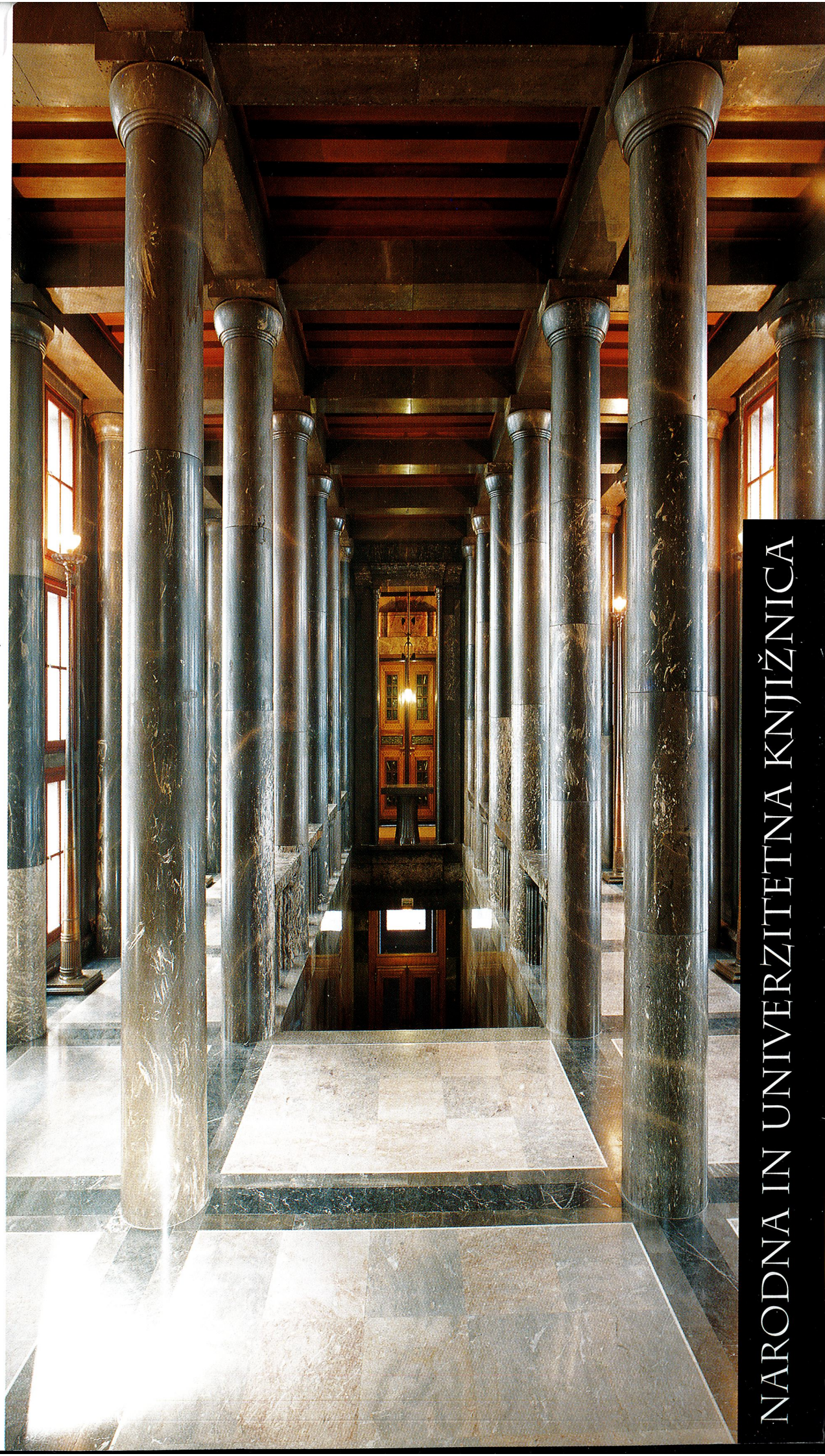

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

10

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

430306

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

oktober 2002

Knjižničarske novice 12(2002)10

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenka Jakac-Bizjak*

Glavna urednica: *Jelka Kastelic*

Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*

Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*

Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 630 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

PREDSTAVLJAMO VAM

KONZORCIJ SLOVENSКИH KNJIŽNIC ¹ **COSEC - Consortium of Slovene Electronic Collections**

Ob vse večjem številu razpoložljivih elektronskih virov, vse večjem razkoraku med razpoložljivimi finančnimi viri in potrebami ter vse pestrejši ponudbi pogojev, ki jih nudijo dobavitelji, so se tudi slovenske knjižnice začele združevati v konzorcije in konzorcijem podobne oblike sodelovanja, ki jih podpirata tudi Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport in Ministrstvo za kulturo kot osnovna financerja. Cilj sodelovanja je predvsem doseganje večje učinkovitosti pri nabavi, uporabi in upravljanju z elektronskimi informacijskimi viri. Oblike združevanja so zelo različne, od formalnih konzorciijev, ki temeljijo na konzorcijski pogodbi, do neformalnega sodelovanja, temelječega zgolj na dogovorih. Konzorcij eFL je eden pomembnejših kooperativnih projektov, ki združuje slovenske knjižnice v sklopu mednarodnega sodelovanja. eFL Direct, Informacijski konzorcij za knjižnice, je skupen projekt Zavoda za odprto družbo, EBSCO Publishing in knjižnic 40 držav. Težišče delovanja tvorijo države Srednje in Vzhodne Evrope ter bivše Sovjetske zveze, vključuje pa tudi nekatere azijske in afriške države. Slovenske knjižnice so uradno postale

¹ Gradivo je bilo predstavljeno javnosti na Strokovnem posvetovanju in skupščini Zveze bibliotekarskih društev Slovenije "Knjižnice in javnost" 14. oktobra 2002 na Bledu.

članice tega konzorcija februarja 2001, dostop do servisa finančno omogočata Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport z dvema tretjinama in Ministrstvo za kulturo z eno tretjino potrebnih sredstev, pokroviteljstvo nad konzorcijem pa je sprejela Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Trenutno sodeluje v konzorciju 200 slovenskih knjižnic vseh vrst, to je nacionalna, visokošolske, splošne, specialne in šolske knjižnice.

Založniki in drugi ponudniki elektronskih informacijskih virov so prešli v svojem poslovanju v fazo globalizacije, ki pa jo knjižnice težko sprejmejo glede na svoj tržni položaj pri oblikovanju cen in drugih pogosto zelo ostrih pogojev nabave teh informacij. Konzorcijsko povezovanje na lokalnem, nacionalnem in tudi mednarodnem nivoju je konstruktiven odgovor knjižnic na tržne pritiske dobaviteljev, istočasno pa tudi zelo učinkovit poskus racionalizacije porabe vse pičlejših finančnih virov in uspešno prizadevanje za zagotavljanje vseh uporabnikom potrebnih informacijskih virov.

V prizadevanjih, da bi se naše knjižnice hitreje in bolj učinkovito vključile v svetovne trende konzorcijskega povezovanja, je Zavod za odprto družbo pripravljen finančno podpreti organizacijske, tehnične in strokovne priprave konzorcijske strukture, ki bi kot nadgradnja konzorcija eFL v Sloveniji povezala slovenske knjižnice in jim nudila administrativno ter finančno in pravno svetovalno pomoč za doseganje boljših in ugodnejših pozicij pri pogajanjih s ponudniki elektronskih informacijskih virov. Delovni naslov projekta je COSEC (Consortium of Slovene Electronic Collections), njegovo ustanavljanje pa bo potekalo v sodelovanju z Zavodom za odprto družbo, Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije in Narodno in univerzitetno knjižnico. Gre za konzorcij na nacionalni ravni, ki se v nekaterih

elementih zgleduje po finskem modelu, ki je že dokazal svojo učinkovitost, uspešnost in koristnost.

Poslanstvo konzorcija

Povezovanje, vodenje, usklajevanje in strokovna pomoč knjižnicam pri nabavi in zagotavljanju najširše dostopnosti elektronskih informacijskih virov ob optimalni porabi finančnih sredstev in zagotavljanju najugodnejših nabavnih pogojev.

Naloge konzorcija

- podpora knjižnicam pri povezovanju v različne konzorcijske kroge, ki so smiselni oz. najbolj učinkoviti,
- pomoč pri zagotavljanju finančnih sredstev za kooperativno nabavo pomembnih virov,
- vloga pogajalca pri zagotavljanju najugodnejših nabavnih pogojev za elektronske vire,
- svetovanje in pomoč na področju licenciranja in avtorskega prava,
- izobraževanje na področju nabave in uporabe elektronskih virov, licenciranja in avtorskega prava,
- vzdrževanje poslovnih stikov z informacijskimi ponudniki,
- razvoj in promocija učinkovitih modelov za nabavo in uporabo elektronskih virov,
- povezovanje in vzdrževanje partnerskih vezi med financerji, fondacijami, konzorciji, ponudniki in knjižnicami,
- promocija uporabniških storitev.

Pomen konzorcija za uporabnike, knjižnice in državo

Obseg in ponudba informacijskih virov ter knjižničnega gradiva se iz leta v leto povečujeta, na drugi strani pa cene informacijskih virov rastejo s stopnjo 10-20% letno. V strukturi knjižničnega gradiva "klasično" knjižnično gradivo dopolnjujejo in nadomeščajo novi informacijski viri, ki

pa so za posamezne nepovezane knjižnice pogosto predragi. Tako so knjižnice v vedno težjem položaju, ker finančno ne morejo slediti željam in potrebam uporabnikov. Odgovor na spremenjeno strukturo virov ter na vedno višje cene virov je zato v svetu že preizkušeni model konzorcijskega združevanja knjižnic. V RS so knjižnice šibko povezane, izjema je le nekaj poskusov povezovanja. Z ustanovitvijo konzorcija knjižnic bi pridobili uporabniki več informacijskih virov oz. več knjižničnega gradiva, knjižnice boljšo pogajalsko pozicijo, strokovno pomoč, usklajevanje nabave virov in posledično nižje cene virov, pridobila pa bi tudi država, saj bi bilo mogoče za enaka sredstva zagotoviti dostop do znatno večjega števila informacijskih virov, nabava knjižničnega gradiva pa bi bila racionalnejša. Pridobili pa bodo tudi proizvajalci in ponudniki informacijskih virov, predvsem večje spoštovanje avtorskih in sorodnih pravic ter velike, zanesljive, dolgoročne uporabnike virov. Konzorcij ni zgolj centralizacija nabave, česar se knjižnice zaradi rigidnosti in birokratskih postopkov upravičeno bojijo, temveč usklajeno skupno nabavljanje virov po ugodnejši ceni s pomočjo skupne strokovne pogajalske ekipe. Ena od nalog sodelujočih knjižnic bo tudi določanje prioritet dejavnosti konzorcija.

Pomembna je povezovalna vloga konzorcija na nacionalnem in tudi mednarodnem nivoju. Konzorcij ne bo vplival na že obstoječe in delujoče oblike sodelovanja, lahko pa jim ponudi strokovno in administrativno pomoč ter povezavo z mednarodnimi forumi kot je na primer ICOLC (International Coalition of Library Consortia), v katerem eIFL že sodeluje. Praksa je pokazala, da se vse večje število založnikov in ponudnikov elektronskih virov ugodno odziva na zahteve in dokumente ICOLC.

Članstvo v konzorciju

Člani konzorcija so lahko:

- samostojne knjižnice
- knjižnice, ki so organizacijska enota druge institucije
- druge institucije s področja zagotavljanja informacijskih virov za uporabnike

V članstvo v konzorciju vstopi institucija s sprejetjem in podpisom pogodbe o sodelovanju, ki določa pravice in dolžnosti članov, organizacijska, finančna in druga pravna vprašanja. Pogodbo v imenu konzorcija podpiše predsednik Upravnega odbora konzorcija.

Upravljanje in vodenje konzorcija

Organizacijo, vodenje in upravljanje konzorcija bo določala konzorcijska pogodba ter na izvedbeni ravni statut konzorcija, ki je osnova sodelovanja in združevanja knjižnic. Predvidoma naj bi imel konzorcij naslednja telesa:

Upravni odbor konzorcija

sestavlja ga 7 članov (varianta 9 članov), ki jih kot predstavnike knjižnic in Zveze bibliotekarskih društev Slovenije neposredno izvolijo knjižnice

- članice konzorcija

odgovoren je članicam konzorcija in ministrstvu

naloge Upravnega odbora

- vodenje konzorcija
- opredelitev usmeritev in razvojne politike
- nadzor delovanja in učinkovitosti
- poročanje ministrstvu in knjižnicam
- imenovanje Uprave konzorcija
- priprava in izvedba volitev v skladu s statutom

Uprava konzorcija

- upravo imenuje Upravni odbor
- odgovorna je Upravnemu odboru in članicam
- operativno vodi delovanje konzorcija
- ugotavlja interese in potrebe knjižnic in jih medsebojno usklajuje

- predstavlja konzorcij v eIFL-NET in drugih konzorcijih po dogovoru z zainteresiranimi krogi knjižnic
- predstavlja konzorcij na pogajanjih in sklepanjih pogodb s knjižnicami
- predstavlja konzorcij na pogajanjih in sklepanjih pogodb s ponudniki informacijskih virov
- predstavlja konzorcij na pogajanjih in dogovorih z ministrstvi in vlado
- skrbi za izobraževanje in promocijske dejavnosti

Strokovne službe

Strokovne službe za področje nabave, financ in prava bodo zagotovile delovne skupine strokovnjakov iz sodelujočih knjižnic, za posamezna vprašanja pa bodo pogodbeno sodelovali zunanji eksperti. V prvi fazi strokovne storitve po pooblastilu konzorcija opravlja ena od knjižnic članic.

Financiranje nabave informacijskih virov

V RS iz javnih sredstev, to je iz državnega proračuna ter proračunov lokalnih skupnosti, namenjamo za nabavo knjižničarskega gradiva oziroma informacijskih virov (za okrog tisoč šolskih, visokošolskih, splošnih, specialnih knjižnic) okoli 20 milijonov EURO. Drugi viri (donacije, privatni in tuji viri) znašajo manj kot desetino te vsote. Financiranje iz državnega proračuna v večini poteka prek dveh ministrstev: Ministrstva za šolstvo, znanost, šport (šolske, visokošolske, specialne knjižnice) ter Ministrstva za kulturo (splošne, specialne in nacionalna knjižnica). Lokalne skupnosti financirajo polovico nabave knjižničnega gradiva za splošne knjižnice. Glede na to, da največji del financiranja nabave virov poteka prek omenjenih dveh ministrstev, bo glavna naloga konzorcija vzpostaviti ustrezna razmerja s tema dvema glavnima financerjema. Delovanje konzorcija seveda ne bo posegalo v odločitve financerjev, bo pa lahko pri tem v

veliko pomoč, saj bo predstavljal konzorcij neposredno strokovno povezavo med financerji in knjižnicami pri odločanju o tem, katere informacijske vire knjižnice in njihovi uporabniki najbolj potrebujejo.

Predvideno financiranje delovanja konzorcija

Konzorcij se bo predvidoma financiral iz naslednjih virov:

- zagonska sredstva iz projekta, ki ga sofinancira Zavod za odprto družbo
- iz državnega proračuna (sorazmerno s svojo uspešnostjo pri racionalizaciji porabe sredstev za nabavo virov)
- iz članarine knjižnic - članic konzorcija
- iz drugih virov (OSI, nacionalna knjižnica, ZBDS, tuji viri itd.).

Konzorcij bo razvijal dejavnost postopoma, tako bo tudi financiranje vzpostavljeno v več fazah v odvisnosti od obsega dejavnosti in uspešnosti konzorcija.

Ivan Kanič
NUK

SPLOŠNE KNJIŽNICE

STROKOVNO POSVETOVANJE SPLOŠNIH KNJIŽNIC SLOVENIJE UPORABNIKOM PRIJAZNA KNJIŽNICA

Med 23. in 24. septembrom 2002 je v hotelu Larix v Kranjski Gori potekalo šesto strokovno posvetovanje knjižničarjev splošnih knjižnic Slovenije. Srečanje je pripravila Sekcija za splošne knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije, organizacijski odbor so sestavljale Breda Karun iz Knjižnice Otona Župančiča, Barbara Kovač iz Mariborske knjižnice in Martina Rozman-Salobir iz Osrednje knjižnice Celje.

Tema letošnjega posvetovanja je bila ***Uporabnikom prijazna knjižnica***. Na programu je bilo 12 referatov in okrogla miza o knjižnici in njenih uporabnikih. Sodelovali so predavatelji iz Slovenije, Češke, Finske in Španije. Posvetovanja se je udeležilo okrog 140 knjižničarjev iz splošnih knjižnic Slovenije in gostje iz Bolgarije, Grčije, Hrvaške, Litve, Poljske, Portugalske in Romunije.

Udeležence posvetovanja so z nagovori pozdravili Breda Karun, predsednica Sekcije za splošne knjižnice pri ZBDS, Irena Sešek, predsednica ZBDS in Tea Grujić v imenu Društva bibliotekarjev Istre.

Namesto uvodnega predavanja "Komunikacija med uporabnikom in knjižničarjem v kontekstu prijazne knjižnice", ki je žal zaradi bolezni predavateljice doc. dr. Vlaste Zabukovec (Filozofska fakulteta v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo,

informacijsko znanost in knjigarstvo) odpadlo, je *Marjan Špoljar* (Knjižnica Otona Župančiča) predstavil referat "**Socialna vloga knjižnice**". Razložil je odnos družbe do knjižnice in odnos knjižnice do družbe, pojasnil je kje lahko deluje splošna knjižnica, kdo so njeni uporabniki, kaj in kako nudi knjižnica in kateri pogoji morajo biti izpolnjeni (finančni, prostorski, ustrezna usposobljenost kadrov) za normalen potek delovanja knjižnice.

Naslov referata "**Knjižnica, knjižničar, arhitekt**" je obetal več. Predstavljen je bil projekt enodružinske hiše "Voda, zemlja, hiša, svetloba" arhitektov *Darje Mravlje-Pollak* in *Igorja Siliča* za 8. bienale arhitekture v Benetkah. Povezave med projektom in naslovom referata ni bilo zaznati.

Assumpta Bailac, gostja iz Španije, je v referatu "**Uporabniki spremenjajo knjižnice**" predstavila mrežo splošnih knjižnic v provinci Barcelona, ki meri 7.718 km² in ima 4,8 milijona prebivalcev. Ima 311 občin (204 z manj kot 5.000 prebivalci). Pri mestnih svetih imajo svetovalne servise, ki skrbijo za knjižnice. Mreža splošnih knjižnic vključuje 146 splošnih in 8 potujočih knjižnic. Potujoče knjižnice pokrivajo vsa mesta od 300 do 3.000 prebivalcev, obiščejo jih 1x tedensko in ponujajo vse usluge. Vse knjižnice imajo dostop do interneta. Usluge splošnih knjižnic uporablja 17% prebivalstva. Aktivnih članov je 711.000. Naraščajoča politična podpora je privedla do povečanja števila splošnih knjižnic. Od splošnih standardov so prešli na lokalne programe, na konkretne potrebe in naredili nove standarde. 68% uporabnikov nima do najbližje knjižnice več kot 15 minut. Uporabniki v povprečju preberejo 12 knjig na leto. 82% članov ima doma računalnik, 48% pa uporablja internet. Veliko pozornost namenjajo neformalnim prostorom (informal spaces), kjer se ljudje srečujejo (velike veže, avle, prostori za periodiko – povezani z

avلامي; ponudba vode, kave, čaja). Knjižnice postajajo lokalni informacijski centri, ki imajo več tihih študijskih prostorov povezanih s knjižnico ali z lastnimi vhodi. Splošne knjižnice so močni kulturni centri z večnamenskimi dvoranami, glasbenimi oddelki in posebnimi zbirkami. Veliko je neformalnih prostorov za otroke in večnamenskih prostorov, ki so povezani z oddelki za otroke in oddelki za odrasle (za različne delavnice). *Assumpta Bailac* meni, da moramo v današnjem času najti ravnotežje med klasično in virtualno knjižnico.

Popoldanski del prvega dne je bil namenjen okrogli mizi "**Knjižnica in uporabnik**", ki jo je vodila *Martina Rozman-Salobir* (Osrednja knjižnica Celje). Sodelovali so: *Jerneja Kovačič*, študentka bibliotekarstva, dr. *Silva Novljan* (Narodna in univerzitetna knjižnica) in dr. *Gordana Žurga* (Ministrstvo za notranje zadeve).

Jerneja Kovačič je z metodo intervjuja anketirala uporabnike Osrednje knjižnice Celje. Vprašanja so bila razdeljena v štiri sklope. Prvi sklop odgovorov se je nanašal na prostore knjižnice, drugi na osebje, tretji na knjižnično gradivo in četrti na dodatno ponudbo. Navajamo nekaj zanimivih odgovorov, ki bi jih lahko pričakovali tudi v drugih knjižnicah: anketiranci so opozorili na neprimerno svetlobo, hrup, zvonjenje telefonov, pohvalili so ponudbo vode, čaja, kave, enako so pohvalili osebje knjižnice. Želijo večjo ponudbo neknjižnega gradiva, več terminalov, računalnikov, čitalniških mest, zadovoljni pa so s povezavo z internetom.

"Kako neskončnost knjižnice ujeti v osebne potrebe posameznika?" pa je bila začetna misel dr. *Silve Novljanove*. Razložila je, da je v razvitih državah že nekaj časa sprejeto merjenje delovanja splošnih knjižnic in sicer z vidika prijaznosti. Tudi pri nas je merjenje kakovosti že uzakonjeno. Predvideva, da bomo pri merjenju kakovosti uporabljali centralne

standarde. Kakovost knjižnice naj bi se merila na lokalni ravni, ker knjižnica najprej odgovarja svojim prebivalcem oziroma okolju v katerem deluje. Merili bi na primer: stopnjo zadovoljstva uporabnika, odstotek uporabnikov, ki so dobili želeno gradivo, pod kakšnimi pogoji je uporabniku kaj na voljo in podobno. Opozorila je še, da bi morala imeti vsaka knjižnica knjigo pritožb. Navedla je še nekaj izsledkov iz drugih držav, na primer zanimivost iz Anglije, kjer vsaka tri leta posamezna lokalna skupnost meri kakovost svoje knjižnice. Dr. Silva Novljanova predvideva, da se bo pričelo merjenje kakovosti splošnih knjižnic v naslednjem letu.

Dr. Gordana Žurga je predstavila že izpeljan projekt "Ugotavljanje zadovoljstva strank v upravnih enotah v slovenskem prostoru". Nacionalni program kakovosti je bil ustanovljen leta 1993, sam projekt je stekel leta 1999 pri Ministrstvu za notranje zadeve. Namen delovanja odbora je bil zagotoviti državljanu prijazno in odgovorno državno upravo. Odločili so se za anketiranje državljanov, ki so v določenem času zaradi lastnih potreb obiskali državno upravo. Anketa je bila kratka, na enem listu je bilo zastavljenih 9 vprašanj z vnaprej napisanimi odgovori, na primer: Kakšen bi moral biti uslužbenec, kjer ste opravljali storitev? Odgovori: urejen, korekten, pozoren, strokoven, prijazen. Kako ste bili zadovoljni s storitvijo "pomoč občanu"? Odgovori: slabše kot sem pričakoval, tako kot sem pričakoval, bolje kot sem pričakoval, mnogo bolje kot sem pričakoval. Na podlagi odgovorov izboljšujejo storitve v državni upravi, kjer je zaposlenih 3000 delavcev, prav tako posodablajo upravne prostore.

V nadaljevanju srečanja je gostja iz Finske, *Lisa Hakanen*, predstavila referat **"Različni tipi servisov za uporabnike v finskih splošnih knjižnicah"**. Zgodovina finskega knjižničnega sistema obsega preko

200 let. Imajo 936 knjižnic in 202 bibliobusa. V splošne knjižnice zahaja 80% Fincev (12 obiskov na prebivalca na leto in 20 izposoj na prebivalca na leto). Prva splošna knjižnica je bila ustanovljena leta 1794. Značilna je visoko razvita knjižnična mreža s sodobno računalniško tehnologijo. V vsaki občini imajo splošno knjižnico (432). Finska vlada veliko investira v razvoj knjižnične mreže. Računalniško opremljenih je 98% knjižnic. Vse usluge so brezplačne. Kader je visoko izobražen. Lanskoletna statistika v splošnih knjižnicah je naslednja: 103 milijone izposoj (20 na prebivalca), 63,7 milijonov obiskov (12 obiskov na prebivalca). Pomen knjižničarstva vse bolj narašča kot del učeče se skupnosti in vseživljenjskega učenja. Pomembno je pri ustvarjanju socialne enakosti; intenzivno sodeluje z izobraževalnim sistemom. Knjižnice naj bi bile odprte za vse, podpirajo multikulturni projekt. Na predlog ministrstva so uvedli dan komunikacije s starejšimi (55 let in več). Seznanijo jih z računalniki, internetom in drugimi servisi. Gospa Lisa Hakanen je podrobneje predstavila Tampere, tretje največje mesto na Finskem (300.000 prebivalcev). Ima dve univerzi in centralno splošno knjižnico s štirimi enotami. Knjižnica je najbolj obiskana na Finskem, je najbolj popularno mesto srečevanja občanov v Tampereju. Ima 5 milijonov izposoj na leto (25 izposoj na prebivalca) in 3 milijone obiskov na leto (več kot 15 obiskov na prebivalca na leto). Knjižnica je postala informacijsko izhodišče za meščane (od doma lahko rezervirajo, podaljšujejo gradivo, dobivajo razna obvestila po e-mailu, seznam novitet glede na posameznikov interes). Tampere je postalo e-mesto (lokalni pilotski projekt e-Evropa). Zakaj to mesto? Ima močno željo po nadaljnjem razvoju, je prave velikosti, sfera raziskovanja in izobraževanja je zelo razvita. Knjižnica nudi občanom posebno uslugo, to je avtobus z

dvanajstimi modernimi računalniki. Določena mestna četrt lahko naroči obisk avtobusa. Na avtobusu dela pet ljudi, ki so usposobljeni za pomoč ljudem pri delu z računalnikom. Lansko leto so imeli 12.000 obiskov. Ta posebnost bi bila zanimiva tudi za naš prostor. Več o poslovanju knjižnice, o njeni izjemni arhitekturi lahko izvemmo na spletni strani: www.etampere.fi

Gostja iz Češke, *Jitka Banzetova* je predstavila **"Programe za otroke in mladostnike v Knjižnici Karlovy Vary"**. Regija Karlovarsko ima 300.000 prebivalcev, samo mesto Karlovy Vary pa 60.000. Značilna je velika migracija prebivalstva (glede na lego regije), veliko je tujcev, saj je mesto znan zdraviliški kraj. Imajo 1 regionalno knjižnico z 9 enotami in 2 območni knjižnici, 28 občinskih in 96 amaterskih vaških knjižnic. V centralni knjižnici v Karlovih Varyh imajo oddelek za slepe s ponudbo zvočnih knjig, oddelek za odrasle, oddelek za otroke in mladostnike, čitalniški in domoznanski oddelek. Delo z otroki ima že tradicijo. Potekajo informacijske delavnice, srečanja z avtorji, tematski pogovori, srečanja z domoznansko tematiko – zgodovina kraja, etnologija. Po letu 1989 so se meje odprle in začele so se spremembe. Na oddelku za otroke so nabavili računalnike s tiskalniki, odprli multimedijski center za otroke in študijsko sobo ter nabavili audio-video opremo. Imajo redne mesečne prireditve, na primer v mesecu marcu mesec interneta, v aprilu popoldne z Andersenom, v juniju mednarodni dan otrok, v oktobru teden knjižnice itd.

Boris Jukič (Goriška knjižnica Franceta Bevka) je v referatu **"Nova knjižnica - sprememba življenjskega in delovnega okolja"** opisal probleme, ki jih je občutil pri selitvi novogoriške knjižnice. Najprej se je dotaknil fizične selitve knjižničnega gradiva iz raznih lokacij in problemov, ki so nastali pri razporejanju gradiva v novem okolju. V nadaljevanju je opisal bistveno hujši

problem adaptacije zaposlenih in vse napake, ki so bile storjene pri organiziranju knjižnice za uporabnika in za zaposlenega. Zlasti slednjemu je v takih pogojih najtežje in je potreben posebne obravnave in pozornosti.

Dragana Lujić (Mariborska knjižnica) je v referatu **"Kako do bralcev, ki sami ne morejo do knjižnice?"** predstavila knjižnične dejavnosti Mariborske knjižnice, ki so namenjene posameznikom in skupinam uporabnikov, ki jim je iz kakršnega koli razloga oteženo ali onemogočeno samostojno obiskovanje knjižnice. V knjižnično mrežo so vključeni: knjižnica na daljavo (izposoja na domu in izposoja v bolnišnico), postajališče bibliobusa za uporabnike s posebnimi potrebami in premične zbirke v ustanovah s hendikepiranimi uporabniki. Za navedene dejavnosti je izredno pomembno sodelovanje z različnimi ustanovami kot so ustanove socialno-zdravstvenega značaja in društva, ki skrbijo za ljudi s posebnimi potrebami. Storitve knjižnice so brezplačne, kajti večina uporabnikov je socialno ogroženih. Izposoja na domu je utečena dejavnost, poteka že enajsto leto in je namenjena uporabnikom, ki zaradi starosti, bolezni ali invalidnosti sami ne morejo priti v knjižnico. V letu 2001 je bilo opravljenih 608 obiskov na domu, izposojenega je bilo 8.224 enot knjižničnega gradiva. Izposoja v bolnišnico poteka od januarja leta 2001, priprave in dogovori z vodstvom bolnišnice pa so trajali približno 1 leto. S predstavitvijo servisa so najprej začeli na internem traktu Mariborske bolnišnice, kjer je doba hospitalizacije tudi najdaljša, postopoma so obiske pri pacientih razširili tudi na druge oddelke (ušesni, porodniški, ginekološki, itd.). V letu 2001 je bilo opravljenih 129 obiskov v bolnišnico, izposojenih je bilo 262 enot knjižničnega gradiva. Leta 1996 so v okviru Potujoče knjižnice uvedli novo postajališče, Varstveno delovni center Polž, ki v celodnevno varstvo in

delovno terapijo vključuje odrasle z lažjo ali težjo duševno motenostjo. Varovanci so vsakega prihoda bibliobusa zelo veseli. V letu 2001 so na bibliobusu zabeležili 608 obiskov uporabnikov, ki so si izposodili 2.358 enot knjižničnega gradiva. V naslednjih letih želijo vzpostaviti in okrepiti sodelovanje z društvi, ki skrbijo za hudo bolne ali drugače hendikepirane (društvo Hospic, društvo invalidov), vzpostaviti knjižnične dejavnosti v zaporih, dodatno izobraževati in usposabljalati knjižničarje, ki so v stiku s skupinami uporabnikov s posebnimi potrebami, organizirati in redno izvajati dejavnosti za otroke na oddelku za pediatrijo in ustanoviti specializirano enoto Mariborske knjižnice v okviru Splošne bolnišnice Maribor.

Andreja Pleničar (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto) je v referatu **"Romi kot ciljna skupina uporabnikov Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto"** predstavila projekt "Življenje brez predsodkov ali Romi kot ciljna skupina uporabnikov Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto" in izposojevališče v romskem naselju Žabjak-Brezje. Izposojevališče je odprto 20 ur tedensko. Nakup in obdelava knjižničnega gradiva potekata v matični ustanovi, izposoja pa poteka s pomočjo pripadnice romske skupnosti. Poleg izposoje knjižničnega gradiva potekajo naslednje dejavnosti: ure pravljic, bralna značka za 3. in 4. razrede, skupno branje in pogovarjanje o prebranem, literarni večeri, tematske razstave, ki so vezane na romski način življenja, razstave izdelkov likovnih delavnic otrok, organizirani ogledi knjižnice, proslave ob svetovnem dnevu Romov. Vse storitve so brezplačne. Statistični podatki kažejo, da je bilo odprtje enote smiselno, obisk in izposoja knjižničnega gradiva se povečujeta. S projektom želijo pomagati romski etnični skupnosti pri ohranjanju pridobljenega znanja, pismenosti in bralnih navad, motiviranju k branju in posredovanju

različnih kulturnih vrednot. Spodbujati želijo sožitje drugačnosti in dvigati samozavest romski identiteti.

Študentke 3. letnika bibliotekarstva, *Katja Bevk, Jana Movja, Barbara Škabar* in *Sabina Šolar*, so predstavile seminarsko nalogo **"Splošne knjižnice in referenčno delo"**.

S predavanjem z naslovom **"Komunikacija z uporabnikom"** in s pomočjo videofilma je *Anica Korošec* (Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica) predstavila knjižničarsko dejavnost v Slovenski Bistrici.

Posvetovanje so zaključili knjižničarji iz Knjižnice Otona Župančiča. *Simona Resman* je z referatom **"Trije prispevki k slovenski blaznosti, pardon, knjižničarstvu"** na izviren način vodila predstavitev delovanja knjižnice. Pri promociji so sodelovali *Breda Karun, Darja Lavrenčič Vrabec* in *Oskar Wolf*. Predstavljene so bile naslednje dejavnosti: Povej mi pravljico - srečanje starejših in otrok ob branju in pripovedovanju, Moja najljubša knjiga, knjižni kviz Hodil po zemlji sem naši, Kviz na domači strani KOŽ, Knjižna čajanka, Stripoteka, Berem, torej sem, EU kot, Borza dela, Borza znanja, sodelovanje z Univerzo za tretje življenjsko obdobje, usposabljanje uporabnikov za samostojno uporabo knjižnice, enota Kolodvor in Središče za mlade.

Posvetovanje je bilo izredno zanimivo, strokovno dobro pripravljeno in izpeljano. Knjižničarji smo našli tudi priložnosti za izmenjavo različnih strokovnih in vsakdanjih delovnih izkušenj, lahko smo jih primerjali tudi z izkušnjami tujih gostov. Spletna stran posvetovanja, na kateri so objavljeni nekateri referati in izbor fotografij s posvetovanja, je na naslovu <http://www.lj-oz.sik.si/sk-posvetovanje02>

Mateja Ločniškar-Fidler
Tatjana Martinčič
Knjižnica Bežigrad

STROKOVNA ESKURZIJA DIREKTORJEV SPLOŠNIH KNJIŽNIC PO ITALIJI

(10. do 15 september, 2002)

Potem, ko smo se v preteklih letih direktorji splošnih knjižnic seznanili s knjižnicami na daljnem severu (Belgija, Finska, Danska), smo se letos septembra podali še v nekoliko toplejše kraje, v Italijo. Organizacijo strokovne ekskurzije je v sodelovanju z agencijo Allafranc prevzel kolega Boris Jukić. Program je obsegal najprej ogled tovarne knjižničnega pohištva Gonzagarredi v bližini Mantove in ene od knjižnic, opremljene z njihovo opremo, naslednje dni pa še osrednjo mestno knjižnico v Bologni, nekaj knjižnic v Rimu in okolici ter obisk konzorcija knjižnic v Colli Romani. Seveda so bili v programu tudi ogledi mest in nekaterih znamenitosti (Bologna, Siena – zelo zelo kratko, Rim, Orvieto) in seveda ogled Vatikanske knjižnice pod vodstvom našega dobrega znanca – bibliotekarja v tej znameniti knjižnici, dr. Ivana Rebernika. Na pot se je odpravilo 31 popotnikov, vsak seveda s svojimi željami in pričakovanji. Sama sem vedela, da tolikšnega knjižničnega razkošja kot v skandinavskih deželah pač ne moremo pričakovati, saj Italija ne slovi ravno kot knjižnična velesila na področju splošnega knjižničarstva. Res se je izkazalo, da nimajo ravno tradicije, da pa v zadnjih letih z veliko hitrostjo napredujejo. Tudi njihovi bibliotekarji hodijo na strokovne ekskurzije in se zgledujejo po knjižnično razvitih deželah, pozna pa se tudi, da je družbena klima knjižnicam naklonjena in da je Italija začela veliko vlagati v to področje, predvsem v prostore ter računalniško in drugo tehnično opremo. Seveda obstaja tudi razlika med razvitejšim severnim delom in južnejšim delom italijanskega škornja.

V tovarni knjižnične opreme Gonzagarredi nas je pri vходу pričakal ličen in estetsko oblikovan plakat z Manifestom o javnih knjižnicah, ki jasno odraža njihovo usmeritev in zavedanje, da so knjižnice lahko pomemben poslovni partner. Direktor tovarne je predstavil tovarno, ki temelji predvsem na razvojni tehnologiji. Imajo 5000 m², zaposlujejo 60 ljudi in imajo 15 milijonov evrov letnega prometa. Največ zaposlenih se ukvarja s projektiranjem in razvojem, velik poudarek dajejo opremi za ljudi s posebnimi potrebami. Proizvodnja je drugotnega pomena, saj nimajo predsodkov pred najemanjem zunanjih izvajalcev. Knjižnično opremo, ki so jo razvili v Gonzagarrediju, smo v živo lahko videli v eni od knjižnic v manjšem kraju v bližini Mantove. Knjižnica pokriva območje z 12.000 prebivalci in ima 600 m² v novi stavbi kulturnega doma. V osrednjem delu pritličja je centralni pult, oddelek za otroke in oddelek za odrasle. Posebej otroški oddelek je opremljen zelo lično, za otroke redno izvajajo različne dejavnosti. Police na kolesih omogočajo hitro prilagoditev in preureditev prostorov trenutnim potrebam. Zaposlenih je 5 knjižničarjev, delajo dnevno od 9. do 19. ure z vmesno prekinitvijo od 13. do 15. ure. V nadstropju imajo kongresno dvorano, ki jo dajejo v najem. Zanimivost: v začetku prihodnjega leta načrtujejo ureditev igroteke za odrasle. Prostor imajo.

Zame najzanimivejša in najvrednejša ogleda je bila centralna mestna knjižnica Biblioteca Sala Borsa v Bologni (www.bibliotecasalaborsa.it). Knjižnica ima od lanskega decembra prestižno lokacijo na osrednjem bolonjskem trgu Piazza del Nettuno in se razprostira kar na 7000 m² v zelo funkcionalno obnovljeni zgradbi. Knjižnico vodi podjetna Anna Maria Brandinelli, ki ima jasno vizijo in pogumno uresničuje načrte. Knjižnica zares funkcionira kot sodobno kulturno

in informacijsko središče. Odlikuje se po odlični signalizaciji (to jim je kot projekt finančno pokrila bolonjska banka!), udobnih prostorih za poslušanje glasbe, študij in uporabo interneta ter po skrbi za invalide, ne le z odpravo arhitekturnih ovir ampak tudi z aparaturami in računalniki za slepe in slabovidne ali drugače telesno prizadete uporabnike (darilo Rotary kluba). Velik poudarek dajejo delu z otroki in mladostniki, njihov moto je, če pridobiš otroka do sedmega leta starosti, ga imaš za vedno. Knjižnica je odprta ob ponedeljkih med 14.30 in 21.30, od torka do petka med 9 in 21.30 ter v soboto med 9. in 19. uro (otroški oddelek vsak dan do 19. ure). Vsi uporabniki uporabljajo storitve knjižnice brezplačno. Še nekaj podatkov o gradivu: imajo 140.000 enot gradiva (za otroke 28.000), 532 periodik, 650 CD-romov, 11.000 glasbenih Cdjev, 130 osebnih računalnikov za uporabnike, 407 čitalniških mest... V osrednjem pokritem notranjem dvorišču načrtujejo postavitev stalne razstave o zgodovini stavbe in mesta ter vlogi knjižnice, prostor pa bodo v mezaninu obkrožale knjigarnice in papirnice. Skratka, knjižnica je vredna ogleda in morda se boste zanj odločili že ob naslednjem obisku bolonjskega sejma otroških knjig.

V Rimu smo si ogledali knjižnico Appia, eno od splošnih knjižnic v mreži Biblioteche di Roma (www.comune.roma.it/cultura/biblioteche/servizi.htm). Na območju Rima je vseh 30 knjižnic povezanih v sistem, ne sicer v obliki konzorcija, delujejo samostojno, vendar pod isto blagovno znamko, uporabljajo pa tudi isti računalniški program. Imajo tudi bibliobus. Od leta 1990 je njihovo delo urejeno z zakonom. Biblioteca Appia pokriva s svojim delovanjem 180.000 prebivalcev. V zbirki ima skromnih 30.000 enot gradiva, je pa dobro opremljena z računalniki za uporabnike in tudi z neknjižnim gradivom. Začeli

so tudi z zbirko zvočnih knjig za slepe. Odprta je 42 ur na teden, ima 50 čitalniških sedežev, 7 zaposlenih, izposodijo 3000 enot na mesec. Omenila bi dvojno člansko izkaznico. Tako kot v drugih italijanskih mestih imajo tudi v knjižnicah Rima brezplačne knjižnične storitve, vendar pa v teh knjižnicah ponujajo še zanimivo članarino: kdor se odloči za plačilo 5 evrov letno, dobi posebno izkaznico s fotografijo, ki mu poleg uporabe knjižnice omogoča še dodatne ugodnosti, n. pr. popuste pri vstopninah za kino, gledališče, galerije, videoteke, pri šolninah za tečaje tujih jezikov in celo v nekaterih restavracijah.

Tudi knjižnica E. Morante v Ostia Lido sodi v mrežo Biblioteche di Roma. Umeščena je v neposredno bližino morja, v del stavbe nekdanjega otroškega okrevališča, tik ob plažo turističnega Ostia, tako da ima iz vsakega prostora v zgradbi prekrasen pogled na obalo. Velika je 2000 m² in pokriva območje 13 občin z 200.000 prebivalci. Ima 25.000 knjig, 3.000 enot AV gradiva in 60 periodik, 14 zaposlenih (od tega 4 prostovoljce), 18.200 članov in izposodijo 60.000 enot gradiva letno. Delujejo od januarja 2001. Podatki so seveda precej skromni, morda tudi zato, ker delajo šele kratek čas in imajo pravzaprav skromno zbirko gradiva. Imajo pa, tako kot v drugih knjižnicah, ki smo jih obiskali, seveda poleg čudovitega razgleda, zavirljivo število AV opreme, računalnikov in vse druge tehnične opreme, tako v oddelku za odrasle, kot v otroškem. Ta knjižnica pa je vredna omembe tudi zaradi lepega sprejema, ki smo ga bili deležni pri zaposlenih, z obiskom pa nas je počastil tudi župan Ostie, prijeten mladenič (najmlajši župan na območju Rima in verjetno tudi v Italiji), nam pripravil prijazen govor in Zvezi SIK Slovenije svečano predal listino o pobratenju. Listine smo prejeli tudi vsi udeleženci ekskurzije in Boris Jukić je

italijanske kolege povabil na obisk v Slovenijo.

Zanimiv je bil obisk Konzorcija Castelli Romani (Consortio SBCR – Sistema Bibliotecario Castelli Romani, www.romacastelli.it), ki deluje v Genzanu, južno od Rima, v slikoviti gričevnati pokrajini. Konzorcij nam je s pomočjo sodobne tehnologije (prenosni računalnik, power point) predstavil direktor Diego Cesarolo. Konzorcij so ustanovili 31.7.1997, takrat se je pridružilo 8 občin, danes jih sodeluje 14. Na območju z 293.000 prebivalci deluje 15 knjižnic, ki imajo skupaj 210.000 enot gradiva (letni prirast je 12.000 enot), 120.000 naslovov je elektronsko obdelanih. Knjižnice imajo 900 obiskovalcev na dan, 60.000 izposoje letno in 8.000 medbibliotečnih izposoj. 15.000 enot je mobilnih, selijo jih iz knjižnice v knjižnico. Včlanjenih je 30.000 članov (10 % prebivalcev). Konzorcij ustvarja elektronski katalog, vodi centralizirano nabavo in jo usmerja tako, da v vsaki knjižnici ustvarja zbirko z določenega področja, s čemer ni podvajanja, spodbujajo pa medknjižnično izposajo. Na vsakih 15 dni se sestaja nabavna komisija, na kateri predstavijo novo produkcijo. Povezujejo tudi šolske knjižnice. Promocijo konzorcija izvajajo s posebnim bibliobusom, ki ga imenujejo BITBUS in je nekakšna potujoča razstava konzorcija in knjižnic. Za dostop do omrežja uporabljajo radijsko povezavo, promocijske usluge pa izvajajo tudi za firme. Konzorcij izdaja tudi časopis, mesečnik Viv@voce.

Konzorcij sestavlja zbor županov (14), upravni odbor (5), predsednik, zaposleni (25) in zunanji sodelavci (19). Partnerji knjižnic so profitne in neprofitne organizacije (zdravstvo, sociala, banke, gospodarska zbornica...). Njihov cilj je pridobiti certifikat ISO. Skratka, podjetno zasnovana organizacija, ki pa je vsaj pri meni osebno zbudila tudi kar nekaj negativnih in slabih občutkov.

Konzorcij ima namreč sedež v tako zanemarjeni zgradbi knjižnice, da si je kar težko predstavljati. Zgradba je sicer moderno in zanimivo grajena (mislim, da je stara kakšnih 20 let), vendar izgleda, kot da nič ne bi bilo dokončano, ne popleskano, ne obloženo s talnimi oblogami, vse stene na dosegu roke so umazane in počečkane, na straniščih potrgane kljuke, okolica zgradbe zanemarjena in zaudarjajoča. Tudi dvorana, v kateri so nam konzorcij predstavili, je v precej žalostnem stanju. Takšno dvojnost bi težko našli še kje drugje... Ne vem, ali je to morda v skladu s pregovorno italijansko mentaliteto in ležernostjo ali pa je bi to le slučaj...

Toliko o ogledu splošnih knjižnic. Omeniti moram še ogled Vatikanske knjižnice, kjer je skupino, tako kot vedno, prijazno sprejel dr. Ivan Rebernik. Ker sem sama že bila v Vatikanski knjižnici, se nisem pridružila skupini, ampak sem uro časa izrabila za sprehod ob Berninijevih kolonadah in obisk Petrove cerkve, da sem malo osvežila znanje. Dr. Rebernik je potem tudi skupino mimo vrste pospremil v baziliko, naš kolega Anatol Štern pa na kratko povedal nekaj najpomembnejših podatkov. Na pobudo kolegice s Ptuja, Tjaše Mrgole-Jukić, nas je pri kosilu prišel pozdravit veleposlanik pri svetem sedežu, dr. Ludvik Toplak, ki nas je potem še povabil na kozarec slovenskega vina (o vinorodnem okolišu ni potrebno ugibati...) v svoje delovne prostore in se na kratko sestal s predsednico Zveze SIK Jožo Ocepek.

V Rimu smo se potem še sprehodili mimo Angelskega gradu do trga Navona, na hitro obiskali Panteon in zaključili na Španskem trgu, potem pa se nam je že mudilo na podzemno in nazaj v hotel v predmestje, na Rocca di Papa, od koder smo lahko Rim občudovali le še iz daljave. Rocca di Papa, ki se razprostira na 700 metrih nadmorske višine in omogoča prelep razgled na Rim in poletno papeško

rezidenco z observatorijem, ima zares čudovito lego.

Dva popoldneva smo izkoristili še za dva zanimiva ogleda: Ostio Antico, ostanke antičnega rimskega pristanišča in Tivoli, znamenito Hadrijanovo mojstrovino. Oboje je bilo vredno doživeti, v starem gledališču Ostie Antice pa smo bili deležni še čudovite dramske predstave. Kolega Anatol Štern je na naše prigovarjanje vrhunsko odigral odlomek iz Iliade in potem dodal še Zdravico - to je bilo zares posebno doživetje!

Na poti iz Rima proti domu nas je zadnji dan čakal še postanek v slikovitem Orvietu, kamor smo se povzpeli z zobato železnico. Tu smo po ogledu doživeli še zadnje kosilo v prijetni restavraciji, tokrat raco na etruščanski način. S tem smo zaokrožili tudi spoznavanje tipičnih italijanskih jedi, značilnih za posamezne kraje, ki smo jih na ekskurziji obiskali. To je bila posebnost našega druženja v Italiji. Vodič, ki nas je spremljal na naši poti, gospod Franc Golob, je namreč velik gurman in odličen poznavalec italijanskih jedi, zato smo tokrat Italijo doživljali tudi po tej plati.

Dragica Turjak
Mariborska knjižnica

NATEČAJ ZA MLADE BRALCE - CONCORSO PER GIOVANI LETTORI

Osrednja knjižnica Srečka
Vilharja Koper

Knjižna vzgoja, spodbujanje branja, večkulturnosti, spoznavanje slovenske in italijanske kulture, spoznavanje in spoštovanje različnosti, razvijanje pisne sposobnosti mladih bralcev, spoznavanje kakovostnega leposlovja in pridobiti mlade bralce v knjižnico so bili cilji Natečaja za mlade bralce - Concorso per giovani lettori, ki smo ga zaključili s prireditvijo 19. septembra 2002 v vrtu Slovenika v Pokrajinskem muzeju v Kopru.

Večkulturna vzgoja v knjižnici pomeni za knjižničarje iskanje in promoviranje avtorjev in besedil, ki učijo spoštovati različnost in zakone narave, ki je ustvarila različne ljudi. Knjige so mostovi, ki pomagajo k jezikovnemu povezovanju in sožitju. Za našo občino in za celotno Istro je značilna večkulturnost, ki je vtkana v naše vsakdanje življenje. Tu živi poleg Slovencev avtohtona italijanska narodna skupnost, zato so vse občine na območju Slovenske Istre dvojezične. Knjižnica na dvojezičnem območju pridobiva in predstavlja tudi knjižnično gradivo v jeziku avtohtone narodne skupnosti in izvaja dejavnosti za vse bralce.

Natečaj si je zamislila kolegica Amalia Petronio, zaposlena na oddelku za italijaniko Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper. Idejo je predstavila novembra 2001 na posvetovanju Bralnega društva Primorske v Kosovelovi knjižnici v Sežani in k sodelovanju povabila javne in osnovnošolske knjižnice iz Kopra, Izola in Pirana ter eno iz zamejstva.

Natečaj je potekal v več fazah. Najprej so knjižničarji (v navedenih javnih in šolskih knjižnicah) izbrali avtorje in dela s tematiko

večkulturnosti. Za letošnji natečaj sta bili izbrani dve knjigi, ena slovenska in ena italijanska. To je bilo delo Gorana Gluvića Fantje, žoga, punce (Mladinska knjiga 2001) in delo avtorjev Guida Quarza in Sebastiana Ruiza Mignona Pirati a Rapallo (Piemme junior 2001).

Izbira avtorjev ni bila naključna. Vsi trije pripadajo isti generaciji in imajo nekatere skupne interese. Niso le pisatelji mladinske literature, temveč so aktivni tudi na veliko drugih področjih. Delajo za gledališče, radio, televizijo, film, na glasbenem področju in na pedagoškem. Nedvomno pa vsi trije radi delajo z mladimi in za mlade. Njihovo kulturno delovanje presega jezikovne in teritorialne meje. Goran Gluvić, ki ga nedvomno vsi poznamo, je pesnik, pisatelj in dramatik, urednik založbe Mondena v Grosupljem in samostojni kulturni delavec. Študiral je dramaturgijo na Akademiji za gledališče, režijo, film in televizijo v Ljubljani. Izdal je več pesniških zbirk: Ulične revolucije (1984), Predgovor k ljubezenskim pesmim (1987), Zadnji poletni ples (1993) itd. Piše tudi prozo, drame ter radijske igre. Guido Quarzo in Sebastiano Ruiz Mignone pa sta prav tako zelo znana in uveljavljena avtorja mladinske literature v Italiji. Guido Quarzo, rojen v Torinu, je v zadnjih letih napisal veliko zabavnih in prijetnih knjig za punce in fante od 7 do 10 let. To so kratke komične in zanimive pravljice ali zgodbe, postavljene v vsakdanjo realnost, ki jo pretresajo nemogoča in izmišljena dogajanja. Dela tudi v gledališču za otroke. Njegove knjige so izšle pri glavnih italijanskih založbah. Leta 1995 je dobil nagrado Andersen - Baia delle favole kot najboljši avtor. S svojimi zgodbami poskuša otroke tudi naučiti, da je branje lahko zabavno. Njegove knjige so bile prevedene v različne jezike. Sebastiano Ruiz Mignone je diplomiral iz sodobne zgodovine, ukvarja se s filmom, z gledališčem in s književnostjo. Napisal

je komedije in druga besedila za radio in televizijo. Leta 1994 je prišel v zaključek tekmovanja Premio città di Verbania - Il battello a vapore. Njegova knjiga Guidone mangiaterra je dobila leta 1996 nagrado Andersen kot najboljši italijanski in tuji roman, izdan v Italiji. Poleg tega je tudi filmski scenarist.

Ko so bili avtorji in besedila izbrani, je Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper tudi uradno objavila Natečaj za mlade bralce - Concorso per giovani lettori v medijih ter v javnih in šolskih knjižnicah na Obali.

Ker smo projekt izvajali prvič in nismo vedeli, kakšen odziv bo, smo si zagotovili nekaj udeležencev tako, da smo za sodelovanje zaprosili tudi 3 šole, in sicer: Osnovno šolo Dušana Bordona Koper, italijansko osnovno šolo Scuola elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio Capodistria in Večstopenjsko šolo, vrtec, osnovno, srednjo s slovenskim učnim jezikom iz Doberdoba (Italija).

Mladi bralci so bili povabljeni, da preberejo predlagani knjigi in da nekaj napišejo v zvezi s tematiko, ki jih te obravnavajo. Njihova dela so bila lahko leposlovna (spis, poezija...) ali strokovna (na primer raziskovalno delo o gusarjih, igrh z žogo, odnosi med mladimi...).

Knjige so bile na voljo v treh pilotskih šolah, za vse ostale zainteresirane pa na Oddelku za mlade bralce in v Bibliobusu Osrednje knjižnice Srečka Vilharja Koper.

Na natečaju je s svojimi deli sodelovalo 53 učencev. Podelili smo dve individualni nagradi, in sicer Matiji Cotiču za spis *Ojoj, zatreskal sem se in vsi načrti so splahneli* in Debori Stocca iz Večstopenjske šole iz Doberdoba za spis *Finalmente insieme*. Dve skupinski nagradi pa sta prejeli Osnovna šola Dušana Bordona Koper za delo *Naša knjiga o piratih* in Osnovna šola Pier Paolo Vergerio il Vecchio Koper za delo *Knjiga je mladim lahko res dobra prijateljica*. Kot

zanimivost naj navedem, da so učenci iz Doberdoba prebrali obe knjigi in celo svoje prispevke napisali v dveh jezikih, italijanščini in slovenščini.

Zaključno prireditev Natečaja za mlade bralce smo pripravili v četrtek, 19. septembra 2002, ob 11. uri na vrtu Slovenika v Pokrajinskem muzeju v Kopru. Spoznali smo pisatelja Gorana Gluvića, Guida Quarza in Sebastiana Ruiza Mignona, avtorje knjig, ki smo jih predlagali za branje, ter podelili nagrajencem priznanja in knjižne nagrade.

Na zaključni prireditvi se je zbralo več sto gostov, večinoma mladih, prireditev pa so spremljali tudi številni novinarji in televizija. Prireditev je finančno podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Ivan Marković
Osrednja knjižnica Srečka
Vilharja Koper

ZAKLJUČEK SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA KVIZA

Knjižničarki z mladinskega oddelka Matične knjižnice Izola se po svojih skromnih močeh trudiva nekako nadaljevati ustvarjalno in plodno delo najine predhodnice in sodelavke Nadje Mislej Božič, ki je že lep čas uspešna ravnateljica Kosovelove knjižnice v Sežani. Tako sva v mesecu maju v našo knjižnico povabili otroke iz Osnovne šole Vojke Šmuc v Izoli in njihove učiteljice k reševanju slovenskega knjižnega kviza Anton Ingolič in Štajerska. No, kar nekaj razredov se je odzvalo najinemu povabilu in skupaj z učenci smo reševali kviz v naši pravljčni sobi, ki sva jo za tiste dni spremenili v nekoliko neobičajen razred: razstavili sva knjige Antona Ingoliča, prospekte

o Štajerski, na tabli je visel zemljevid Slovenije. Takrat sva otrokom obljubili, da jih bova septembra povabili na zaključno prireditev z žrebanjem in predstavo za otroke.

In ker obljuba dela dolg, kot pravi lep slovenski pregovor, sva se dogovorili za predstavo z mladim lutkarjem Matijo Solceto iz Hrvatinov. Dvajsetletni Matija Solce zelo uspešno in na izviren način nadaljuje družinsko tradicijo lutkarstva, saj sta lutkarja tudi mama Maja in oče Brane Solce, ki skupaj ustvarjata in vodita Lutkovno gledališče Papilu. S svojimi umetniško dognanimi papirnatimi lutkami in lutkovnimi predstavami, polnimi domišljije, že leta sodelujeta na vseh pomembnejših lutkovnih festivalih po Evropi in pobirata prve nagrade in priznanja. Na evropskih festivalih sodeluje tudi Matija in svoje znanje izpopolnjuje doma in v tujini. Z lutkami se ukvarja tudi Matijeva sestra s skupino prijateljic.

Tako je bilo v torek, 24. septembra, pri nas zelo pestro, zanimivo in zabavno. V Kulturnem domu so nam za ta dopoldan posodili veliko gledališko dvorano. S sodelavko Nives sva na odru razstavili knjige A. Ingoliča in plakat letošnjega kviza, oder sva tudi okrasili z rožami. Nives je vse otroke, ki so bili zelo zadovoljni zaradi tako pestre spremembe šolskega urnika, in njihove učiteljice, lepo pozdravila. Spomnili sva jih, da so tu zato, ker so sodelovali pri reševanju kviza. Nato sva predstavili Matijo Solceta, ki je imel za otroke pripravljeno prav zabaven niz igrice o Pulcinelli, psu, strahu in smrti. Matija, ki se med drugim ukvarja tudi z glasbo, se lahko pohvali, da že samo s svojo pojavo in z zelo izrazito mimiko obraza izvablja smeh iz gledalcev, tako odraslih kot otrok. Igral je s prstnimi lutkami in pri tem mojstrsko spreminjal glasove ter zaigral še na malo in veliko harmoniko in piščali. Otroci niso bili le pasivni poslušalci in gledalci, Matija jih

je nagovoril tako, da so radi sodelovali in se ob gledanju komičnih prizorov in nepričakovanih zapletov zvijali od smeha in cepetali z nogami. Mladega lutkovnega umetnika so na koncu predstave nagradili z glasnim ploskanjem.

Po predstavi pa sva na oder povabili deklico, ki je z zavezanimi očmi izžrebala nagrade in sicer 5 tolažilnih in eno glavno. Nives pa se bo skupaj z dečkom, ki je bil izžreban, udeležila državne zaključne prireditve v Ljubljani na ljubljanskem gradu, pa še snemanja čisto prave televizijske oddaje v televizijski hiši.

Tako, če boste kdaj hoteli razveseliti vaše mlade bralce in ne boste vedeli, koga povabiti, se spomnite na ta prispevek in na to, da vama s sodelavko Nives Matijo Solceta zelo zelo in toplo priporoča. Ne bo vam žal!

Nives Kaligarič
Špela Pahor
Matična knjižnica Izola

ZAKLJUČEK SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA KVIZA 2002 "ANTON INGOLIČ IN ŠTAJERSKA" NA ODDELKU ZA MLADINO KNJIŽNICE MIRANA JARCA NOVO MESTO

17. septembra, na Dan Zlate knjige (rojen in umrl France Bevk), se je po vsej Sloveniji zaključil peti Slovenski knjižni kviz. Ta republiški projekt poteka po vseh slovenskih osnovnih šolah in splošnih knjižnicah, reševati pa ga je možno tudi na internetu.

Za območje šestih dolenjskih občin (mestna občina Novo mesto ter občine Šentjernej, Škocjan, Dolenjske Toplice, Mirna Peč in Žužemberk) ga vodi in

organizira Oddelek za mladino Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto.

Vsako leto kviz zajema drugo območje Slovenije z znanim literarnim ustvarjalcem. Letos mineva deset let od smrti pisatelja Antona Ingoliča, zato je bil letošnji kviz posvečen njemu, Štajerski in ostalim pomembnim štajerskim literarnim ustvarjalcem. Z reševanjem kviza so osnovnošolci od 2. razreda naprej spoznavali Antona Ingoliča, Štajersko, književnost, zgodovino, umetnostno zgodovino, geografijo, glasbo, etnologijo,...

Slovenski knjižni kviz se izkazuje kot zelo uspešna in sodobna oblika knjižnično-informacijskega opismenjevanja in spodbujanja mladih k branju. Za pravilno rešitev gesla morajo namreč mladi reševalci spoznati kar nekaj leposlovnih del in se naučiti iskanja podatkov v strokovni literaturi.

Letos smo v knjižnico prejeli 1017 pravih rešitev, nekaj nepravilnih odgovorov in veliko duplikatov pa smo izločili. Reševanje je potekalo dvostopenjsko – za razredno in predmetno stopnjo. Prvo pravilno geslo se je glasilo Pojdem na Štajersko, na predmetni stopnji pa Mladost na stopnicah.

Nagrajence iz vseh osnovnih šol smo izžrebale knjižničarke Oddelka za mladino že pred zaključno prireditvijo, tako da so 130 bogatih nagrad lahko odnesle šolske knjižničarke oziroma mentorice že po koncu prireditve.

Vsaka nagradna vrečka je vsebovala knjigo, zvezek, svinčnik, praktično nagrado (držala za mobitele, doze za zgoščenke, majice, denarnice,...) in slaščice. Letos smo se prvič z drobno pozornostjo na zaključni prireditvi zahvalili tudi mentorjem kviza, saj se še kako zavedamo, da brez njih projekta ne bi bilo možno izpeljati. Vsakemu smo podarili praktično plateno boršo in knjigo Kristine Brenkove Srečanja z umetniki.

Gosta letošnje zaključne prireditve v Knjižnici Mirana Jarca sta bila priznani pantomimik Andres Valdes in njegova sodelavka Jana Kovač-Valdes, ki sta navdušila tako otroke kot mentorje in ostale goste prireditve. Gospa Jana Kovač-Valdes nam je povedala veliko novega o pantomimi in mimi, gospod Valdes pa nam je nazorno pokazal osnovne elemente te samostojne, vendar premalo poznane in premalo cenjene umetnosti. Njegove točke so izzvale veliko navdušenja in občudovanja, ki se je kazalo v salvah smeha in ploskanja. Mnogi nagrajenci so bili po njihovih lastnih besedah bolj veseli prireditve kot praktične nagrade.

Gospod Valdes je tudi izžrebal glavnega nagrajenca, ki se bo 8. oktobra 2002 v Ljubljani udeležil snemanja zaključne slovesnosti vseh prvonagrajencev. Potoval bo *Nejc Kobe iz 7. razreda Osnovne šole Stopiče*.

Pri izvedbi zaključne prireditve in bogatih nagradah so nam finančno prijazno pomagale Mestna občina Novo mesto, občine Šentjernej, Škocjan, Dolenjske Toplice, Mirna Peč, Žužemberk ter Društvo prijateljev mladine "Mojca" iz Novega mesta, s praktičnimi nagradami založba Mladinska knjiga in Nova Ljubljanska banka, Dolenjske pekarne pa so poskrbele, da so se udeleženci prireditve pred odhodom domov tudi posladkali.

Veseli smo, da se sponzorji zavedajo pomena tega republiškega projekta, predvsem pa smo zadovoljni, da z vsemi občinami ob takih priložnostih tako vzorno (složno) sodelujemo.

Slavka Kristan
Barbara Gorše
Nataša Novaković
Klementina Kolarek
Marinka Kren
Knjižnica Mirana Jarca
Novo mesto

PROGRAM STROKOVNIH SREČANJ V PIONIRSKI KNJIŽNICI

Tudi letos bodo strokovna srečanja za knjižničarje v Pionirski knjižnici vsako drugo sredo v mesecu (izjema je oktober, ko je to tretja sredo), začnjenja se bodo kot do sedaj ob 9.30. Okvirni program srečanj:

- 23. 10. 2002

srečanje, namenjeno projektu Knjižnica - vesolje zakladov.

- 13. 11. 2002

poročila s strokovnih srečanj (IBBY, Pulman, literarne delavnice) in predstavitev letošnjega priporočilnega seznama (Lov na klone in superjunake).

- 11. 12. 2002

Trivialno v mladinski književnosti

- 8. 1. 2003

Med mladinsko in odraslo literaturo

- 12. 2. 2003

predstavitev mladinske knjižne produkcije za leto 2002

- 12. 3. 2003

predstavitev kviza

- 9. 4. 2003

simpozij ob 50-letnici zbirk Sinji galeb in Čebelica (v sodelovanju z Mladinsko knjigo)

- 14. 5. 2003

ekskurzija

Peter Svetina
Knjižnica Otona Župančiča
enota Pionirska knjižnica
Ljubljana

VISOKOŠOLSKES KNJIŽNICE

OD SINDIKALIZMA K PROFESIONALIZMU?

Posvetovanje *Razvoj
visokošolskih knjižnic za
univerzo 21. stoletja.*

Drugo posvetovanje visokošolskih knjižničark in knjižničarjev z mednarodno udeležbo je potekalo letos 28. in 29. maja in rada bi vam (čeprav nekoliko pozno) predstavila nekaj svojih opažanj, vtisov in mnenj.

Posvetovanje je bilo izvedeno v dvorani Gospodarske zbornice Slovenije (GZS), ki ima vse tehnične in druge pogoje za ta namen. Organizacija je tekla gladko, odlično, zgledno. Občudovali smo lahko celostno grafično podobo posveta, saj je bilo vse pripravljeno, od tiskanih gradiv, prijavnic, vabil, zbornika in domače strani, ki je že dopolnjena s predstavitvami referatov v programu Power Point in zaključki posveta. Prijavljenih je bilo 116 udeležencev, skupaj z gosti se je zbralo preko 130 bibliotekarjev, informatikov in dokumentalistov.

Na začetku nas je pozdravila organizatorica in moderatorica ter gonilna sila posveta, Mojca Dolgan Petrič, pa dr. Matjaž Žaucer in ugledna gostja, ministrica za šolstvo, znanost in šport, dr. Lucija Čok, dr. Matjaž Omladič, prorektor Univerze v Ljubljani, Irena Sešek kot predsednica ZBDS ter predstavnik GZS, Igor Grebenc. Strinjam se lahko z mislijo dr. Žaucerja, da je visokošolsko knjižničarstvo v Sloveniji relativno manj razvito v primerjavi s specialnim, kar dokazujejo že posveti sami, saj se strokovnjaki iz specialnih knjižnic

sestajajo že od leta 1985. Iz nagovora ministrice smo si zapomnili besede, da bo "pometla po kotih za finance za knjižnice", saj je problematika nabave tujih revij letos tako kritična kot še nikoli v slovenski zgodovini. Napovedala je tudi sprejem zakona *Tolar za znanje*, ki je v parlamentarni razpravi in bo uredil tudi problematiko visokošolskih knjižnic.

Na resno zaostajanje je opozoril tudi prorektor Univerze v Ljubljani, dr. Omladič, ko je poudaril, da je velik problem razdrobljenost in predlagal, da se gradi na obstoječem univerzitetnem knjižničnem sistemu, kakršne koli slabosti že ima, sicer nas bo čas prehitel. Pozval je na bolj prijazno, nenasilno povezovanje med knjižnicami. Spodbudne so bile besede predsednice ZBDS, Irene Sešek in misel, da je potrebno za koristno izrabo virov imeti strokovnjake in da je to prednost, ki jo naj prepozna tudi gospodarstvo.

Z nestrpnostjo smo pričakovali tuje goste, zlasti dr. Roswitho Poll (ki jo vsi poznamo po knjigi *Measuring quality: international guidelines for performance measurement in academic libraries*, 1996) in Christino Borgman, vodilni avtoriteti s področja merjenja uspešnosti knjižnic in managementa. Bilo je poučno ugotavljati, kako daleč so naše prakse narazen. Obe predavateljici sta imeli v Sloveniji še vsaka po eno predavanje, R. Poll v Knjižnici Bežigrad, C. Borgman pa na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.

Strokovni nivo referatov je bil visok (z nekaterimi izjemami), predavanja in predavatelji zanimivi in na koncu se nam je zdelo, da bi lahko ob problemih in rešitvah preživeli še kak dan skupaj. Zvečer je bibliotekarje sprejel rektor UL v prenovljenih prostorih deželnega dvorca.

Nemogoče je v tako kratkem prispevku omeniti vseh sedemnajst referatov, katerih razpon je segal od

bolj teoretičnih do najboljše prakse in kritičnega vrednotenja le-te, pa do tehnoloških in programskih inovacij in prekrivanja z mejnimi strokami, kot sta recimo pravo in dopisno izobraževanje, zato si referate preberite na spletnih straneh sami. Vsakdo je imel svojo najljubšo ali najbolj žgočo temo, organizatorji pa so poskrbeli tudi za nagrado za najboljši referat, ki ga je prejela "stara bibliotekarska mačka" (v dobrem pomenu) Helena Pečko Mlekuš, nova svetovalka za visokošolske knjižnice v Državni matični službi. Upravičeno, saj je njena analiza stanja in primerjave z Evropo prodorna in povedna. Njena generalna ugotovitev, da "smo v visokem šolstvu takorekoč goli in bosí" je bila podkrepljena s številnimi kazalci, najbolj zaskrbljujoč je generalni: za splošnimi knjižnicami zaostajamo za 25%! Ko se že tako radi primerjamo z EU, so naši izposojevalci trikrat bolj obremenjeni od njihovih, plačani pa desetkrat manj.

Za zaključek posvetovanja smo si lahko izbirali organiziran obisk knjižnic Osrednje dr̄žboslovne knjižnice Jožeta Goričarja na Fakulteti za družbene vede, Centralne ekonomske knjižnice ali Knjižnice Pedagoške fakultete. Bilo je dobrodošlo, saj si za kolege redkokdaj vzamemo čas.

O prizadevanjih za boljši položaj bibliotekarjev v okviru univerze

Bibliotekarski status v okviru univerze je slab v primerjavi s splošnimi, šolskimi, specialnimi knjižnicami, nacionalko, CTK. Novost je sprejem, habilitacija, bibliotekarjev med visokošolske sodelavce, ki bodo imenovani za nedoločen čas. Sam naziv finančno ne obeta veliko. Z delom je začela tudi skupina za sistemizacijo delovnih mest na Univerzi v Ljubljani, vendar se še vedno čuti in opazi nezainteresiranost univerze, da se s knjižnicami sploh ukvarja. Napovedujejo se še slabši časi. Zato vprašanje iz naslova: ali

smo visokošolski knjižničarji/bibliotekarji strokovno že tako močni, da lahko opustimo sindikalizem (ki ga še nismo niti dobro obvladali) in se gremo profesionalizem, lobiranje, management, odnose z javnostmi, trženje in ostale vzvode vplivanja?

Zaključki

Letos je bilo drugo posvetovanje visokošolskih knjižnic. Če se primerjamo s kolegi iz specialnih knjižnic, ki imajo svoje posvetovanje že od konca sedemdesetih let dalje, bi lahko rekli, da smo še v fazi sindikalizma. V demokratični ureditvi je tudi to legitimna pozicija. Naš položaj je še vedno tako slab, da nam samo skupen nastop in pomoč sindikatov dajeta moč za izboljšave. Ko bomo zmogli usvojiti umetnost lobiranja, s katero si bomo tlakovali svoj boljši položaj, in ko nam ne bo treba prepričevati javnosti in ministrice za šolstvo, znanost in šport, da naši uporabniki tuje revije potrebujejo, in ko bo za to dovolj namenskih sredstev in ne le nekaj, kar bo skup pometeno iz različnih kotov ministrstva, postržki, takorekoč, ko bomo spodobno plačani, enakovredni enako izobraženim, bomo res lahko razpravljali le o visoko strokovnih in znanstvenih temah. Profesionalni ponos je temelj profesionalizma, ki mora imeti podlage v realni, ne le v simbolni ekonomiji. Profesionalizem gradijo tudi posvetovanja kot je bilo tole, in upam, da čez dve leti tretje posvetovanje bo.

V sklopu posvetovanja je NUK pripravil tudi tiskovno konferenco ob izidu *Angleško slovenskega slovarja bibliotekarske terminologije*. Knjiga, ki je nujna za razvoj stroke, vzemite jo za svojo!

Prav razveselila pa nas je brošura *Slovenske visokošolske knjižnice, ogledalo visokega šolstva* in zgibanka *Slovenske visokošolske knjižnice 2002*.

Zgledno pripravljena gradiva in zbornik si lahko ogledate na spletni strani, <http://www.ckk.uni-lj.si/Dogodki/Posvet2002/zbornik.html>

Hedvika Pavlica Kolman
Knjižnica Oddelka za
bibliotekarstvo, informacijsko
znanost in založništvo

MEDNARODNA SREČANJA

KNJIŽNICE ZA 21. STOLETJE Helsinki, 2. - 3. 6. 2002

V prestolnici Finske, Helsinkih, je 2. in 3. junija 2002 potekala mednarodna konferenca z naslovom "A Space for the Future-Library Buildings in the 21st Century". Tematsko je povezovala dva izjemno zanimiva segmenta, s katerima se soočamo vsi, ki se lotevamo prenove ali gradnje novih knjižničnih prostorov. Kot temeljno se je znova izpostavilo vprašanje, kakšna je vizija knjižnic za 21. stoletje, in seveda tudi, kakšna naj bo arhitekturna podoba te nove, modificirane ustanove. Slišali smo nekaj izjemno zanimivih referatov, med drugim tudi zelo odmeven prispevek slovenskega referenta g. Vilija Lebana, direktorja tolminske knjižnice. Na konferenci je prisostvovalo približno 170 udeležencev iz 30 držav. Naj povzamem nekaj najzanimivejših referatov.

Maija Berndtson, direktorica helsinške mestne knjižnice, je predstavila zgodovinski razvoj splošnih knjižnic na Finskem. Rikhardinkatu Library, ki so jo odprli leta 1881, je

bila prva namensko projektirana in grajena knjižnica v nordijskih državah. Že leta 1912 so v Kallilo Library postavili gradivo v prostem pristopu in odprli oddelek za otroke. Zanimivost finskega modela razvoja splošnega knjižničarstva je poleg sistematičnega vsebinskega pristopa morda tudi v tem, da so knjižnične zgradbe gradili namensko. Arhitektura in knjižnična stroka sta torej ves čas vzpostavljali dialog med vsebino knjižnice in njeno zunanjo podobo. Zavidljivo visok nivo skandinavskega splošnega knjižničarstva je dokaz, da so bili uspešni.

Referenta iz Danske in Nizozemske, Rolf Hapel in Henk Das, sta razpravljala o vplivu ITC tehnologije in virtualnega pristopa na klasično podobo knjižnice. Izpostavila sta podobo sodobne knjižnice, ki zajema vsaj štiri osnovne vloge. Te so: center za učenje, prostor za druženje, literarna kavarna in informacijski center. Seveda vsaka zase ne nastopajo v čisti formi, vendar je pri načrtovanju gradnje novih knjižnic pomembno upoštevati vse naštetе vloge.

Konkreten primer planiranja izgradnje nove knjižnice in sodelovanja med arhitektom in direktorjem knjižnice sta prikazala Danca Jens Laudrisen in arhitekt Hans Peter Svendler Nielsen. Hinnerup Library and Culture House, knjižnica s kulturnim centrom, je bila odličen primer premišljenega projektiranja, formiranja idejnega odbora s strani delavcev knjižnice, izbora arhitekta, samega poteka gradnje in sklepanja kompromisov med potrebami stroke ter zahtevami sodobne arhitekture. Rezultat je bil izjemen, vendar je zgradba doživela žalostno usodo. Požar, ki je izbruhnil, jo je skoraj v celoti uničil.

V nadaljevanju konference je bil predstavljen model prenove splošnih knjižnic v Singapuru. Vsa tehnologija, ki jo uvajajo v knjižnice, na trenutke spominja na znanstveno fantastiko. In

če si smem dovoliti pripombo, tudi na kič. Presentacija je izpostavila najpomembnejše točke planiranja ponudbe splošnih knjižnic, ki naj bi z novo vsebino in ponudbo zajele čim širšo populacijo in spodbujale vseživljenjsko učenje. Njihova vizija je, da bi knjižnice postale "tretji prostor" za domom in službo.

Francine M. J. Houben, profesorica arhitekture na univerzi v Delftu, Nizozemska, je v zaključku prvega dne konference pokazala nekaj osupljivih projektov knjižnic, ki jih je izdelala v okviru Mecanoo Architects. Govorila je o svojem odnosu do knjižnic kot bralka in hkrati arhitektka. Skladnost tradicije in sodobnega, kontemplacije in razgibanega daje njeni viziji knjižnične gradnje poseben čar, ki ga je težko ubesediti. Kompozicija, kontrast in kompleksnost so osnovna gibala njenega profesionalnega ustvarjanja. Res izjemno.

Direktorji knjižnic v treh skandinavskih prestolnicah, ki pripravljajo projekte za gradnjo novih knjižnic, so predstavili idejne osnutke novogradenj in spregovorili o težavah in nesoglasjih pri določanju ustreznih lokacij, zapletih pri financiranju in selekciji najboljših projektov.

Mestna knjižnica v Stockholmu je postavljena v čudoviti zgradbi svetovno znanega arhitekta Gunnarja Asplunda iz začetka 20. stoletja. Čeprav je zgradba izjemna, ni več primerna za sodobno knjižnično dejavnost.

Prestolnica Norveške, Oslo, se prav tako pripravlja na gradnjo nove mestne knjižnice, ki bo delila prostor z muzejem umetnosti. Predstavitev projekta je temeljila na prikazu analize integracije dveh kulturnih dejavnosti v isti stavbi, s poudarkom na dejavnostih in servisih, ki jih bo izvajala nova knjižnica.

Knjižnica v Kopenhagenu se je leta 1993 sicer preselila v prenovljene prostore, vendar je zaradi 35% rasti obiska postala pretesna in neustrezna

za moderno knjižnično dejavnost. Načrtujejo, da bi se najkasneje do leta 2008 preselili v novo, namensko grajeno stavbo, vendar zaenkrat še niso uspeli najti primerne lokacije.

Tudi Torino gradi nov kulturni center, v katerem bo knjižnica s 1200 čitalniškimi mesti na več kot 27.000 m². Leta 2000 so na mednarodnem arhitekturnem natečaju, na katerega je prispelo 175 projektov (od tega 45 iz tujine), izbrali projekt milanskega arhitekta Maria Bellinija, ki je bil predstavljen na letošnjem Beneškem bienalu. Zgradba naj bi po kvadraturi in infrastrukturnih rešitvah zadostovala potrebam dejavnosti, ki bodo v njej nameščene, za nadaljnjih petdeset let.

Assumpta Bailac, ki smo jo poslušali tudi na letošnjem posvetovanju SIK Slovenije v Kranjski Gori, je predstavila razmah knjižnične mreže splošnih knjižnic v provinci Barcelona v obdobju desetih let. Knjižnični servis, ki deluje v okviru sveta province Barcelona, načrtuje, izvaja in vrednoti dejavnost splošnih knjižnic za celotno regijo. Sistematično ugotavljajo nove potrebe uporabnikov in skušajo s prostorskim načrtovanjem, vsebinsko zasnovo in širjenjem dejavnosti delovati usmerjeno k zadovoljevanju ugotovljenih potreb določenih ciljnih skupin.

Angleži ugotavljajo, da konstanten upad obiska splošnih knjižnic zahteva nekaj korenitih posegov. Menijo, da že sam naziv "Public Library" nosi konotacijo preživetega, zato so pričeli uvajati nov pojem "Idea Stores". Pomenil naj bi preobrat od okostenelega, institucionaliziranega servisa lokalni skupnosti k živahnemu, potrošniško orientiranemu servisu za novodobnega uporabnika. Rešitve niso samo vsebinske. Arhitektura ene takih novodobnih knjižnic, Tower Hamlet's Idea Store, ki smo jo videli na posnetkih, materializira idejo novodobne knjižnice. Vsekakor privlačna za mlade, nekoliko bolj konservativni uporabniki pa se v njej najbrž ne bodo najboljše počutili.

Za konec pa še nekaj besed o novi mestni knjižnici na Dunaju. Arhitekt Ernst Mayr je objekt projektiral na zelo frekventnem Urban-Loritz-Platzu. Ima 6085 m² uporabne površine in je postavljena nad progo podzemne železnice. Prometnega vozlišče, kjer se dnevno zvrsti približno 30.000 ljudi, zaradi gradnje niso smeli zapreti, zato so večino del nad progo izvajali ponoči. Knjižnica bo opremljena z najnovejšo ITC tehnologijo in multimedijo.

Temeljno gibalno razvoja moderne splošne knjižnice je naše zavedanje globalnih sprememb v družbi. Poslanstvo novodobnih knjižnic je usmerjanje posameznikov, skupin in organizacij skozi proces iskanja, uporabe informacij in vseživljenjskega učenja. Ponuditi moramo dobro strukturirane in organizirane servise ter s svojim znanjem vzpostaviti kreativni dialog z vedno zahtevnejšimi uporabniki.

Zora Lovrec Jagačič
Mariborska knjižnica

KRATKO POROČILO O SEVERNJAŠKI IZKUŠNJI

Pričakovati je bilo dež. A je bilo prav nasprotno. Sonce se je upiralo v velika okna predavalnice v prvem nadstropju mestne knjižnice, da nam je kljub debelim zastorom, ki so prekrivali šipe, pot kar tekkel po obrazu. Dopoldne je odpuhtelo, popoldne, po kosilu, ki so nam ga na vozičku pripeljali v predavalnico, pa je zbranost tu in tam popuščala in proti koncu se je kakšna ura že malo vlekla. Do štirih, pol petih. Nakar se nas je vseh dvanajst ležerno odpravilo skozi slikovito uličico, nekdanjo dvomljivo, danes pa nesporno uglednega slovesa, proti hotelu. V skromno, a po najsodobnejših kriterijih

opremljeno sobico, oprat se in malo pretegnit, potem pa na sprehod vzdolž obale in na večerjo v prijazno restavracijo, ki se ni pretvarjala, da ima več, kot lahko ponudi. Vsaj šest nas je hodilo skupaj: Portugalec, Španec, Grkinja s svojo hčerjo in midva. Ni kaj, sva ugotavljala, kljub vsemu sodimo k Mediteranu.

Vse to se je dogajalo med 7. in 14. septembrom letos v Aarhusu na Danskem. Delovni mesec projekta Pulman, ki vključuje splošne knjižnice iz 26 evropskih držav, se je začel z enotedensko delavnico v Aarhusu (sledile so še v Helsinkih, Ljubljani in Verii). Dvanajst udeležencev nas je bilo iz devetih držav (poleg že omenjenih še en Romun, dve Litavki, ena Estonka, Čeh in dva Poljaka), ki smo pod mentorstvom knjižničarjev iz aarhuske mestne knjižnice poslušali predavanja o vodenju, o organizaciji knjižnice, o računalniških oblikah knjižničarske dejavnosti (ena od enot mestne knjižnice je tudi digitalna knjižnica), o postavljanju podatkovnih zbirk na internet, o anketiranju uporabnikov, o projektnem načinu dela in še in še.

Ena od zelo aktualnih tem je bila nova internetna stran o sodobnem danskem leposlovju, internetni časopis, ki naj bi prinašal sveže recenzije knjig, podatke o avtorjih, založbah, prevajalcih, o vsem, kar se tiče sodobne literature na Danskem torej, stran je povezana s podatkovno zbirko o avtorjih in nekaterimi stranmi, ki se tičejo literature. Projekt je začel nastajati pred dvema letoma, so nam povedali, v nekaj danskih knjižnicah hkrati. Ko so videli, da delajo pravzaprav podobno stvar, so se povezali, naredili delovno skupino, potegnili k delu še druge, in z več moči, znanja in združenega denarja začeli oblikovati kar veličastno reč. V mestni knjižnici v Aarhusu je vsak zaposlen na oddelku za leposlovje dve uri tedensko delal za projekt. Podobno so delali tudi drugi. Par dni po našem

odhodu so stran s pompom odprli, že vnaprej pa se odločili, da bo projekt trajal pet let. Po tem ga bodo končali. In če se bo obnesel, bodo začeli oziroma nadaljevali kaj podobnega.

Takih predstavitev smo bili deležni kar nekaj. Recimo domoznanski projekt, ki ga vodi aarhuska mestna knjižnica, da bi spravili na internet mestne dokumente, fotografije, pričevanja, spomine itn. Pa stran nova internetna stran z otroško literaturo in še kaj.

Vsemu pa je bilo skupno par reči. Pri projektih je sodelovalo mnogo ljudi iz mnogo knjižnic. Zgledalo je, da je pri odločitvah obveljalo najbolj pretehtano mnenje. Ni bilo videti, da bi se kdo obremenjeval s tem, ali bo njegov doprinos deležen kakšne posebne časti ali hvale. Zdelo se je, da je važno predvsem to, kaj je narejeno in kako je narejeno.

Teden je minil prehitro. Procesorji v naših glavah še kar premlevajo severnjaško izkušnjo. Če bo kaj od nje, bo zelo dobro.

Božena Kolman Finžgar
Knjižnica A.T. Linhart
Radovljica

Peter Svetina
Knjižnica Otona Župančiča
enota Pionirska knjižnica
Ljubljana

JUBILEJNI KONGRES IBBY

Na pobudo novinarke in pisateljice **Jelle Lepman** je bil leta 1953 ustanovljen IBBY (International Board on Books for Young People – Mednarodni kuratorij za mladinsko književnost), ki bo združeval nacionalne sekcije in preko njih uresničeval prizadevanja, da bodo otrokom po vsem svetu dostopne knjige, ki jih bodo notranje bogatile,

izobraževale in povezovale v eno družino, ki bo z medsebojnim spoznavanjem in medsebojnim razumevanjem gradila boljšo prihodnost. V okviru IBBY je bil leta 1967 proglašen 2. april, rojstni dan H. Ch. Andersena, za mednarodni dan knjig za otroke. Od leta 1956 podeljuje IBBY najpomembnejše mednarodne nagrade mladinskim pisateljem, ilustratorjem in prevajalcem, IBBY Honour List (IBBY častna lista) in najvišja priznanja mladinskim pisateljem in ilustratorjem za življensko delo, Andersenove medalje. Pobude za vse to je dala Jella Lepman, ki je bila tudi prva predsednica IBBY

V času od 29. septembra do 3. oktobra 2002 je bil v Baslu že 28. kongres IBBY z motom: Otroci in knjige – svetovni izziv. Priznanje dosedanjemu delu IBBY so ob njegovem jubileju, 50-letnici, izkazale s svojo prisotnostjo in tudi aktivno udeležbo na kongresu, pokroviteljice kongresa, prominentne osebnosti, japonska cesarica **Michiko**, ga. **Suzanne Mubarak**, prva dama Egipta in ga. **Ruth Dreifuss**, vodja oddelka za družinske zadeve na področju kulture in izobraževanja pri Švicarski konfederaciji. Vse so že dlje časa tesno povezane z IBBY. Cesarica Michiko je s prevodi pesmi Andersenovega nagrajenca Michia Mada leta 1980 v angleščino pokazala naklonjenost mladinski književnosti, ki jo izkazuje še danes. Ga. Suzanne Mubarak je ustanoviteljica in predsednica egiptovske sekcije IBBY, ki jo vodi že preko 15 let. Ga. Ruth Dreifuss na področju svojega strokovnega in političnega delovanja daje velik poudarek tudi pomenu branja. Visoke gostje so nam tudi spregovorile na otvoritveni slovesnosti.

Kongres, ki ga je pripravljala poseben odbor, v katerem je bil tudi predstavnik iz Slovenske sekcije IBBY g. **Vasja Cerar**, je bil odlično pripravljen in tudi izveden. Pri

strokovnem delu kongresa so sodelovali najvidnejši svetovni strokovnjaki na področju proučevanja mladinske književnosti s svojimi tehtnimi referati, Peter von Matt, profesor nemške literature na Univerzi v Zürichu: "Kaj je bilo preje, pišče ali jajce? O ustvarjanju sveta skozi otroško fantazijo", Lilia Ratcheva-Stratieva, ena od štirih sedanjih urednic revije Bookbird: "Otroške knjige za boljši svet", brazilska pisateljica in leta 2000 Andersenova nagrajenka Ana Maria Machado: "Gradnja mostov z besedami", Jeffrey Garrett, bibliograf za zahodne jezike in literature v univerzitetni knjižnici Northwestern University v Evanstonu, Illinois v ZDA: "Ali obstajajo mednarodni standardi za kakovost?", Noushine Ansari, profesorica bibliotekarstva na Univerzi v Teheranu in generalna sekretarka Iranskega sveta za mladinsko literaturo, od 1990 pa vodi odbor za dežele v razvoju pri IBBY: "Pravica do knjig kot globalna obveza" in norveški pisatelj Jostein Gaarder, avtor knjige Zofijin svet: "Knjige za svet brez bralcev?"

Na seminarjih so sodelovale tudi dr. **Darja Mazi Leskovar** z Univerze v Mariboru z referatom: "Ali lahko tudi slovenska mladinska literatura prispeva k miru in mednarodnemu razumevanju?", mag. **Tilka Jamnik** iz Knjižnice Otona Župančiča, enote Pionirska knjižnica v Ljubljani z referatom: "Motivacija šolarjev k branju s pomočjo interneta" in dr. **Metka Kordigel** z Univerze v Mariboru z referatom: "Zgodba o starih starših in vnukih".

Vsebinsko povezane z jubilejem so bile okrogle mize. O Jelli Lepman in ustanovitvi IBBY so spregovorili profesor Klaus Doderer z Instituta za proučevanje mladinske literature na Univerzi Johanna Wolfganga Goetheja v Frankfurtu in ustanovitelj IRSCL (International Research Society of Children's Literature), profesor Ronald Jobe z Univerze v Vancouvru in

nekdanji predsednik IBBY, Margaret McElderry, založnica in nekdanja podpredsednica IBBY iz New Yorka in Dušan Roll, soustanovitelj Bienala ilustracij v Bratislavi in nekdanji predsednik IBBY in žirije za Andersenovo nagrado iz Bratislave.

Častni gostje kongresa, Andersenovi nagrajenci, Aidan Chambers (Anglija), Jörg Müller (Švica), Christine Nöstlinger (Avstrija), Kv ta Pacovská (Češka) in Katherine Paterson (ZDA) so spregovorili o svojem delu in svojih pogledih na ustvarjanje za otroke, ki jih vodi prepričanje, da so knjige za otroke nekaj čudovitega in nepogrešljivega v življenju vsakega posameznika.

O vlogi IBBY danes in v prihodnosti so na okrogli mizi razpravljali Patsy Aldana, založnica iz Kanade, Evangeline Ledi Barongo, mladinska knjižničarka iz Ugande, Carmen Diana Dearden, predsednica institucije Banco del Libro in nekdanja predsednica IBBY iz Venezuele, Michael O'Brien, založnik iz Irske, Nilima Sinha, pisateljica iz Indije in Kestutis Urba in univerzitetni profesor iz Litve. Poudarili so, da se bo moral IBBY še bolj razširiti, zlasti v državah nerazvitega sveta in da je IBBY tudi danes v marsikateri državi edina institucija, ki posreduje informacije, spodbuja razvoj mladinske književnosti in je vez z mednarodnim prostorom. Sekcije naj aktivneje sodelujejo med seboj z organiziranjem knjižnih razstav in posvetovanj, na katerih bi izmenjavali izkušnje, spletna stran IBBY in revija Bookbird naj bi posredovali več informacij o nacionalnih sekcijah, potrebno bi bilo osnovati odbore, regionalne centre za založnike, prevajalce in druge specialne skupine. Vsekakor pa je treba nadaljevati s prizadevanji, da bodo knjige dostopne vsem otrokom, z izobraževalnimi seminarji spodbujati avtorje k ustvarjanju, starše, vzgojitelje in učitelje pa za promocijo branja.

Prireditvam na katerih so bile podeljene IBBY nagrade in otvoritvam razstav, tako v kongresnem centru kot drugod po mestu so vdihnili svečanost in prijetno razpoloženje baselski kulturniki ter baselski župan.

Za pisatelje in prevajalce, udeležence kongresa, je bilo pripravljeno srečanje v baselski Hiši literature, za ilustratorje v Muzeju karikatur in stripa, za knjižničarje in vzgojitelje pa v JuKiBu (Intercultural Children's Library).

V kongresnem centru so bile razstave:

"Andersenovi nagrajenci 1956 – 2002"

"Nagrajenci z nagrado IBBY Honour List 2002"

"Nagrajenci z nagrado IBBY-Asahi Reading Promotion Award 1988 – 2002"

"Poslanice in plakati za Mednarodni dan knjig za otroke". Prvo poslanico leta 1967 je napisala Jella Lepman. Že naslednje leto 1968 je napisal poslanico **France Bevk**, leta 1970 pa **Ela Peroci**. V teh letih smo bili člani jugoslovanske sekcije. Slovenska sekcija je bila izbrana za pokroviteljico mednarodnega dne knjig za otroke 1997, avtorja poslanice: *"Otroštvo je poezija življenja. Poezija je otroštvo sveta"* sta pesnik **Boris A. Novak** in akademski slikar, ilustrator **Matjaž Schmidt**.

"Izbor najboljših knjig za otroke s posebnimi potrebami". Razstavo je pripravil IBBY Dokumentacijski center za mlade s posebnimi potrebami na Norveškem.

"Nagrajenci BIB' 01". Razstavljena so bila nagrajena dela zadnjega bienala ilustracij v Bratislavi.

"Schau genau! Regarde! Look twice! Variacije v slikanicah 1950 – 2000", razstava slikanic, ki so jo pripravili Univerzitetna knjižnica v Baslu, Švicarski institut za medije za otroke in mladino (preje Švicarski institut za mladinske knjige) in švicarska sekcija IBBY je bila v baselski Univerzitetni

knjižnici. Izbrali so 350 slikanic, večino iz privatnih zbirk založnice Bettine Hürlimann in knjigarke Elisabeth Waldmann. Z razstavo so želeli prikazati različnost pripovedovanja zgodb s slikami iz različnih kulturnih tradicij, ki pa vendarle odsevajo mednarodne trende in rezultate mednarodnih koprodukcijskih izdaj. Razstavljene slikanice so iz Evrope, Amerike, Japonske in Irana. Slovenski ilustratorji izbrani za to razstavo so **Lidija Osterc** (Peroci, Ela: *Hišica iz kock*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1964.), **Ive Seljak-Čopič** (Andrić, Ivo: *Aska in volk*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1963) in **Marlenka Stupica** (Andersen, Hans Christian: *Palčica*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1976). Razstavo spremlja katalog s spremnimi besedami več strokovnjakov in nekaterimi reproduciranimi ilustracijami, med njimi tudi Palčice, Marlenke Stupica.

Predsednica indijske sekcije IBBY je na kongresu predstavila publikacijo: *"Stories from Across the Globe"*, v kateri so objavljene sodobne zgodbe za mlade z vsega sveta. Koncu leta 2001 so bile nacionalne sekcije (preko 60) povabljene, da pošljejo zgodbe in spremljajoče ilustracije. Za objavo v knjigi je bilo izbranih 19, med njimi tudi zgodba **Andreja Rozmana Roze**: *"The Gigantic Balloon"* (Balon velikan), ki jo je prevedel **Vasja Cerar** in ilustriral **Matjaž Schmidt**.

Na kongresu so bile svečano podeljene nagrade **IBBY Honour List**. Nagrade se podelijo pisateljem, ilustratorjem in prevajalcem za novejšo delo na predlog nacionalnih sekcij. Letošnji slovenski nagrajenci so:

- Pesnik **Niko Grafenauer** za knjigo: *Kadar glava nad oblaki plava*. Ilustr. Kostja Gatnik. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000.
- Ilustratorica **Lilijana Praprotnik Zupančič** – **Lila Prap** za ilustracije v knjigi, ki jo je tudi sama napisala:

Male živali. Ljubljana: Mladinska knjigarna, 1999.

- Prevajalec **Darko Dolinar** za prevod knjige: *13½ življenj kapitana Sinjedlakca*, ki jo je napisal Walter Moers. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2000.

Vse nagrajene knjige je predstavila Leena Maissen, izvršilna direktorica IBBY. Prisotnim nagrajencem, med njimi tudi Lilijani Praprotnik Zupančič je diplome v navzočnosti visokih častnih gostij izročila Tayo Shima, predsednica IBBY. Tudi tokrat so vsi nagrajenci predstavljeni v publikaciji. (IBBY Honour List 2002. Basel: IBBY, 2002). Utemeljitev za slovenske nagrajence so prispevali dr. Marjana Kobe, Tanja Mastnak in Zdravko Duša. Prevedla jih je Marjeta Gostinčar Cerar.

Najsvečanejši del kongresa je vedno podelitev najpomembnejših nagrad za mladinsko književnost, podelitev **Andersenovih nagrad**. Pokroviteljica nagrade, ki se podeljuje od leta 1956 je danska kraljica Margrethe II. Nagrada se je sprva podeljevala mladinskim pisateljem za življensko delo, od kongresa IBBY v Ljubljani leta 1966 pa tudi ilustratorjem, prav tako za življensko delo. Kandidate za Andersenovo nagrado predlagajo nacionalne sekcije, izbor pa je v rokah mednarodne žirije. Slovenska sekcija je za Andersenovo nagrado 2002 nominirala pisateljico **Svetlano Makarovič** in akademsko slikarko, ilustratorko **Marijo Lucijo Stupica**. Utemeljitev kandidatur sta napisala Andrej Ilc in Maruša Avguštin, prevedla pa Marjeta Gostinčar Cerar.

Letos sta Andersenovo nagrado prejela angleški pisatelj **AIDAN CHAMBERS** in angleški ilustrator **QUENTIN BLAKE**. Na svečanosti na kateri so bile navzoče najvišje častne gostje kongresa cesarica Michiko, ga. Suzanne Mubarak in ga. Ruth Dreifuss je med drugimi spregovoril tudi pisatelj Aidan Chambers, ilustrator Quentin Blake pa je razkril svoje občutke ob

nagradi na poslanem in predvajanem videu.

Vsi letošnji kandidati in oba Andersenova nagrajenca so predstavljeni v reviji **Bookbird**, ki je bila pripravljena do kongresa. Avtorji so predstavljeni s povzetkom teksta za utemeljitev kandidature, s fotografijami, z izborom bibliografije in reprodukcijo ene od knjižnih naslovnice, Svetlana Makarovič z naslovnico *Sapramiške*, ki jo je ilustriral Gorazd Vahen (Mladinska knjiga, 1999), Marija Lucija Stupica z naslovnico *Hrestača in Mišjega kralja* E. T. A. Hoffmanna (DZS, 1996). Izdajo te številke revije Bookbird je finančno omogočilo japonsko podjetje Nissan Motor Co., LTD, ki je tudi sponzor Andersenove nagrade, s sloganom: "Nissan's Investment in the Future" (Nissanova naložba v prihodnost).

V reprezentativni izdaji: **"The Hans Christian Andersen Awards 1956 – 2002"**, ki smo jo dobili na kongresu je objavljena poslanica danske kraljice Margrethe II, predstavljena je zgodovina podeljevanja Andersenovih nagrad, ki jo je napisala Eva Glistrup, ki je knjigo tudi uredila, predstavljeni so vsi dosedanji Andersenovi nagrajenci, kronološko so navedeni vsi dosedanji nominiranci za Andersenovo nagrado, navedeni so vsi dosedanji člani mednarodnih žirij za Andersenovo nagrado in vsi dosedanji predsedniki IBBY. Portreji Andersenovih nagrajencev so bogato dopolnjeni s slikovnim gradivom. Med kandidati za Andersenovo nagrado so tudi slovenski avtorji in sicer leta 1970 *Ela Peroci* in *Lidija Osterc*, ki sta prejeli "visoko priznanje" (Highly Commended), leta 1974 *Marlenka Stupica*, leta 1996 *Marlenka Stupica*, leta 1998 *Svetlana Makarovič* in *Marija Lucija Stupica*, leta 2000 *Svetlana Makarovič* in *Marija Lucija Stupica*, ki je bila uvrščena med finaliste in leta 2002 *Svetlana Makarovič* in *Marija Lucija Stupica*. Med člani mednarodne žirije za

Andersenovo nagrado je tudi akademski slikar in ilustrator Matjaž Schmidt, ki je bil član žirije za Andersenovo nagrado 1998 in 2000. Predsednica IBBY od leta 1968 do 1972 je bila *Zorka Peršič*.

Udeleženci kongresa smo bili gostje vladnega sveta kantona mesta Basel v Zgodovinskem muzeju v Baslu, kjer je bila ob izbranem kulturnem programu podelitev nagrade **IBBY-Asahi Reading Promotion Award 2002**, nagrade ki jo IBBY vsako leto podeljuje najboljšemu mednarodnemu projektu za promocijo branja, argentinskemu projektu: "Por el derecho a leer – Za pravico do branja". Finančni del nagrade prispeva japonsko založniško podjetje Asahi Shimbun.

V času kongresa je tudi generalna skupščina na kateri se med drugim tudi izvoli nove člane raznih teles IBBY, ki so jim potekali mandati. Za novega predsednika IBBY je bil izvoljen dr. **Peter Schneck** iz Avstrije, ki je bil od 1994 do 1998 predsednik mednarodne žirije za Andersenovo nagrado, od 1998 pa podpredsednik IBBY. Za novega predsednika žirije za Andersenovo nagrado je bil izvoljen **Jeffrey Garrett** iz ZDA.

Člani Slovenske sekcije IBBY, ki smo se udeležili kongresa smo na kongresu utrdili nekatere stike in navezali nove, kar ima za posledico, da bodo referati naših predstavnic objavljeni v tujih strokovnih revijah, v naši strokovni reviji *Otrok* in knjiga bomo objavili pomembnejše tuje referate, strokovnjaki iz Slovenije so povabljeni, da soorganizirajo ali se udeležijo mednarodnih strokovnih srečanj, konkretno o prevajanju v Angliji 2003, predstavijo slovensko mladinsko literaturo v ZDA 2003, se udeležimo prve mednarodne konference o interkulturni vzgoji BARFIE v Avstriji 2002, posredujemo, da bodo naši mladinski avtorji gostje na mednarodnih posvetovanjih, pripravimo razstavo slovenske ilustracije v Avstriji 2003, pripravimo razstavo

ilustracij Marije Lucije Stupica v Bratislavi, v času BIB' 03, od 05. 09. do 31. 10. 2003, se pridružimo mednarodni digitalni knjižnici in izmenjamo razne informacije z drugimi sekcijami.

Dobro predstavitev slovenske mladinske literature, nastop referentov, kandidature slovenskih mladinskih avtorjev in udeležbo na kongresu so Slovenski sekciji IBBY pomagali realizirati s finančnimi prispevki Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani, Mariborska knjižnica, Univerza v Mariboru in Ministrstvo za kulturo. Urad vlade za informiranje pa nam je dal informativno gradivo o Sloveniji v drugih jezikih.

Tanja Pogačar
Knjižnica Otona Župančiča
enota Pionirska knjižnica
Ljubljana

PEDAGOŠKA INFORMACIJA – BREZ MEJA

(A pedagógiai információ –
határok nélkül)

Budimpešta, 10. - 11. oktober
2002.

Državna Pedagoška Knjižnica in Muzej (Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum) v Budimpešti na Madžarskem je organizirala 10. in 11. oktobra mednarodno konferenco z naslovom *Pedagoška informacija – brez meja*. Na tej konferenci so sodelovali tudi knjižničarji iz sosednjih držav, kjer živi madžarska manjšina; iz Romunije, Slovaške, Ukrajine, Hrvaške in tudi iz Slovenije. Konferenca je imela podaslov: Specialne pedagoške knjižnice v Karpatski kotlini in informacijska mreža, ki jih povezuje v Evropsko Unijo. Na konferenci sem nastopila z referatom, ki je imel naslov

Manjšinske knjižnice v Sloveniji. V omenjenem referatu sem predstavila madžarski knjižni fond na dvojezičnem področju (slovensko-madžarsko) v Prekmurju, sodelovanje manjšinskih knjižnic z madžarskimi knjižnicami, posvetovanje in strokovno napredovanje manjšinskih knjižničarjev, integrirani knjižnični sistem COBISS, multikulturno poslanstvo knjižnic in knjižničarjev na dvojezičnem področju in cilje knjižnic, ki izvajajo manjšinski (madžarski) program.

Konferenco je vodil *Mihály Balog*, direktor Državne Pedagoške Knjižnice v Budimpešti in dr. *Zsuzsanna Celler* glavna svetovalka za pedagoške knjižnice na Madžarskem. dr. *Sándor Majsai* državni sekretar Ministerstva za vzgojo in izobraževanje je imel predavne na konferenci o strategiji šolskih knjižnic, o informacijskih storitvah, kar izvajajo knjižnice (od šolskih do univerzitetnih knjižnic), in integriranosti omenjenih knjižnic na Madžarskem in izven meja, ter o strokovni pripravljenosti teh institucij pri priključitvi v Evropsko Unijo.

V bodoče, bi bilo potrebno ustanoviti *Društvo madžarskih knjižničarjev* v Pomurju z namenov, da bi se povezovali med sabo, usklajevali skupne naloge in cilje, ter, da bi enotno nastopili s svojimi interesi v multikulturnem prostoru Evropske Unije. S tem bi lahko delno dvignili nivo poslanstva manjšinskih knjižničarjev, saj so manjšine navadno preizkusni kamen uresničevanja načel večkulturnosti. Splošna ugotovitev je to, da večkulturnost ni odvisna le od gospodarske razvitosti okolja, od formalnih in strokovnih priporočil, ampak tudi od razumevanja poslanstva knjižnic med knjižničarji in od volje za njegovo udejanjenje v tistem porostoru, kjer živijo. S pomočjo sistema COBISS je tudi dosegljivo madžarsko gradivo v lendavski in v mursko soboški knjižnici. Ta integrirani knjižnični sistem omogoča dostopnost madžarskega gradivo skoraj celemu

svetu, tudi madžarskim knjižnicam in raziskovalcem, potrebna je le povezava z internetom. Nekatere zamejske madžarske knjižnice še nimajo te možnosti.

Za vključitev manjšinskih knjižnic v knjižnični sistem Evropske Unije je potrebno več denarja, odprt dialog med sodelujočimi knjižnicami, skupno izobraževanje knjižničarjev, izmenjavo prireditev in razstav, povezavo spletnih strani knjižnic, izkoriščenje elektronske pošte za poizvedbe, bibliobusna služba ipd. Knjižnična dejavnost za manjšine je odvisna tudi od manjšinske kulturne politike, od dobre pravne podlage, od finančnih sredstev, od dobro usposobljenih knjižničarjev in od sprejemanja drugačnosti v multikulturnem okolju. To zahteva od nas tudi Evropska Unija.

Judit Zágorec-Csuka
knjižničarka na Dvojezični
Osnovni Šoli I. Lendava

BORZA DELA

DELO DOBI

K sodelovanju vabimo honorarnega sodelavca za izdelovanje statističnih poročil. Delo je občasno in pogodbeno. Pokličite v **Knjižnico Domžale**, tel.: 724 12 04 (Marjan Gujtman).

PRILOGE

Tokrat v prilogi objavljamo ***Glasgowško deklaracijo o knjižnicah, informacijskih storitvah in intelektualni svobodi***, ki jo je ob petinsedemdeseti obletnici svojega nastanka sprejela IFLA.

GLASGOWŠKA DEKLARACIJA O KNJIŽNICAH, INFORMACIJSKIH STORITVAH IN INTELEKTUALNI SVOBODI

Na sestanku v Glasgowu, ob obeležitvi 75-te obletnice svojega nastanka, Mednarodna zveza bibliotekarskih združenj in ustanov (IFLA) izjavlja, da:

IFLA razglša osnovno človekovo pravico do dostopa in izražanja informacij brez omejitev.

IFLA, ki jo podpirajo njeni člani po vsem svetu, brani in promovira intelektualno svobodo, kot jo razglša Splošna deklaracija o človekovih pravicah, ki so jo sprejeli Združeni narodi. Ta intelektualna svoboda zajema bogastvo človeškega znanja, mnenj, ustvarjalne misli in intelektualne dejavnosti.

IFLA zagovarja, da je predanost intelektualni svobodi jedro odgovornosti knjižničarske in informacijske profesije po vsem svetu, izražena je skozi etične kodekse in prikazana v praksi.

IFLA izjavlja, da:

- Knjižnice in informacijski servisi zagotavljajo dostop do informacij, idej in domišljij del v kakršnikoli obliki in mediju in ne glede na meje. Delujejo kot portali k znanju, misli in kulturi in ponujajo pomembno podporo neodvisnemu odločanju, kulturnemu razvoju, raziskovanju in vseživljenjskemu učenju tako posameznikov kot skupin.
- Knjižnice in informacijski servisi prispevajo k razvoju in vzdrževanju intelektualne svobode in nudijo pomoč pri varovanju demokratičnih vrednot in splošnih človekovih pravic. Posledično so zavezane k temu, da strankam ponujajo dostop do relevantnih virov in storitev brez omejitev, ter da nasprotujejo kakršni koli obliki cenzure.
- Knjižnice in informacijski servisi bodo pridobivali, ohranjali in omogočali dostop do kar najširše raznoterosti gradiva, v čemer odseva pluralnost in raznolikost družbe. Izbor in dostopnost knjižničnega gradiva in storitev bodo vodili strokovni nagibi in ne politična, moralna ali verska načela.
- Knjižnice in informacijski servisi bodo vsem uporabnikom omogočali enak dostop do gradiva, infrastrukture in storitev. Ne bo nikakršne diskriminacije iz kakršnega koli razloga, vključno z raso, nacionalnim ali etničnim izvorom, spolom ali spolno usmerjenostjo, starostjo, oviranostjo, vero ali političnimi prepričanji.
- Knjižnice in informacijski servisi bodo varovali pravico vsakega uporabnika do zasebnosti in zaupnosti, z ozirom na iskane ali prejete informacije in uporabljene, izposojene, pridobljene ali prenešene vire.

IFLA torej poziva knjižnice in informacijske servise in njihovo osebje, naj podpirajo in promovirajo načela intelektualne svobode in zagotovijo neoviran dostop do informacij.

To deklaracijo je pripravila IFLA/FAIFE.

Odobril jo je Upravni odbor IFLA 27. marca 2002 v Haagu, Nizozemska.

Razglasil jo je Svet IFLA 19. avgusta 2002 v Glasgowu, Škotska.
Zadnja revizija 30. avgusta 2002.

Prevedla
Polona Vilar